ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ សម្រាប់ការរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៤

✧

១. សេចក្តីផ្តើម

១. ក្រោមម្លប់ដ៏ត្រជាក់នៃសុខសន្តិភាព និងស្ថិរភាពនយោបាយរឹងមាំ ដែលនាំមកជូនប្រទេស និងប្រជាជនកម្ពុជាយើង ដោយ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា,** កម្ពុជាបានកសាង និងអភិវឌ្ឍប្រទេសឥតឈប់ឈរ ក្នុងរយៈពេលជាង ២ ទសវត្សរ៍កន្លងមក ។ ចាប់ពីទទួលបាននូវសុខសន្តិភាពពេញលេញ នៅចុងឆ្នាំ ១៩៩៨ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន, កម្ពុជាបានឆ្លងកាត់បរិវត្តកម្មដ៏ធំធេង ពីចំណុចមួយនៃផែនទីពិភពលោក ដែលប្រកបដោយកលិយុគ, សង្គ្រាមរ៉ុាំរ៉ៃរាប់ទសវត្សរ៍, វាលពិឃាដ និងចម្ការមីន ដែលគេភ័យខ្លាចគ្រប់គ្នា ក្លាយជាប្រទេសដែលមានសុខសន្តិភាពពេញលេញ, មានសុវត្ថិភាព និងជាតំបន់ទេសចរណ៍លំដាប់សកលប្រកបដោយប្រជាប្រិយភាព និងស្វាមញញឹមដែលទទួលបានទេសចររាប់លាននាក់ក្នុងមួយឆ្នាំៗ ។ កម្ពុជាបានប្រែមុខមាត់ទាំងស្រុង ដោយទទួលបានការសាទរយ៉ាងខ្លាំងក្លា ទាំងពីសំណាក់មជ្ឈដ្ឋានជាតិ និងអន្តរជាតិ, ដែលពីមុនធ្លាប់ជាប្រទេសទទួលរងការហ៊ុមព័ទ្ធ និងឯកា, ទាំងខាងនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច, ឥឡូវនេះ បានក្លាយជាប្រទេសដែលបានដឹកនាំសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) ក្នុងឋានៈជាប្រធានប្តូរវេនប្រកបដោយជោគជ័យ ចំនួន ៣ លើក, និងបានក្លាយជាសមាជិកស្ថាបនិក នៃកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីដ៏ធំជាងគេបង្អស់ ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ ពោលគឺ កិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងតំបន់ (RCEP) ។ កម្ពុជា, ដែលពីមុនធ្លាប់ជាប្រទេសគ្របដណ្តប់ទៅដោយភាពក្រីក្រ និងពោរពេញទៅដោយរូបភាពនៃប្រជាជនស្គមស្គាំង និងរងគ្រោះទុរភិក្ស, បានក្លាយទៅជាប្រទេសនាំចេញស្បៀង ហើយមានវឌ្ឍនភាពដ៏ល្អប្រសើរ ក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងបានឆ្លងកាត់ពីចំណាត់ថ្នាក់នៃប្រទេសមានចំណូលទាប ទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប នៅឆ្នាំ ២០១៥ ។

២. ជាការពិត, មនុញ្ញផលនៃការអភិវឌ្ឍដែលយើងទាំងអស់គ្នាកំពុងតែក្រេបជញ្ជក់បច្ចុប្បន្ននេះ កើតចេញពីការដឹកនាំប្រកបដោយគតិបណ្ឌិត និងភាពឈ្លាសវៃរបស់ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន**, ដែលបាននាំមកនូវសមិទ្ធផលគួរជាទីមោទនៈ ពិសេស ជាបុព្វលក្ខខណ្ឌ និងជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍជាតិក្នុងរយៈពេលវែង នោះគឺ ÷ **១).** ការសម្រេច និងការរក្សាបាននូវសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម, សាមគ្គីភាព និងឯកភាពផ្ទៃក្នុងជាតិ, **២).** ការរក្សាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ,

៣). ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដែលឆ្លើយតបបានទៅនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍន៍ជាក់ស្តែង, ៤). ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុឱ្យកាន់តែរីកចម្រើន ប្រកបដោយបរិយាបន្ន និងមានភាពធន់, ៥). ការលើកកម្ពស់ការបើកចំហពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិដោយប្រកាន់ខ្ជាប់ "**ពហុភាគីនិយម**", និង ៦). ការពង្រឹង និងការពង្រីកការធ្វើសមាហរណកម្ម ព្រមទាំងការជំរុញបន្ថែមនូវការតភ្ជាប់ ក៏ដូចជាការធ្វើពិពិធកម្មពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគ ក្នុងតំបន់ ។

៣. ឈរលើមូលដ្ឋានដ៏រឹងមាំនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា ក៏បន្តសម្រេចបាននូវជោគជ័យយ៉ាងត្រចះត្រចង់ក្នុងការបម្រើប្រទេសជាតិ និងប្រជាជន ជាមួយសមិទ្ធផលជាច្រើនក្នុងការទ្រទ្រង់ដល់កិច្ចដំណើរការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចលើគ្រប់វិស័យ ក៏ដូចជាក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការ និងបំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាដែលជាម្ចាស់ឆ្នោត ស្របតាមកម្មវិធីគោលនយោបាយដែលបានដាក់ចេញ ។ នៅដើមនីតិកាលទី ៦ នេះ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាសម្រេចបានកំណើនខ្ពស់គួរឱ្យកត់សម្គាល់ រហូតដល់ ៧,៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ និង ៧,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០១៩ ដែលផ្លែផ្កានៃកំណើននេះ បានចូលរួមបង្កើតការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋ, លើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ និងប្រាក់ចំណូល ព្រមទាំងកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងជាលំដាប់ ។ ប៉ុន្តែ, ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២០ មក, កម្ពុជា ក៏ដូចជាប្រទេសផ្សេងទៀតទូទាំងពិភពលោក បានរងផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលជាវិបត្តិសុខភាពសកលដ៏កាចសាហាវបំផុត ។

៤. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, កម្ពុជាបានយកឈ្នះលើសមរភូមិ នៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ នេះ ដែលឈានទៅរកការបើកប្រទេសឡើងវិញនាចុងឆ្នាំ ២០២១ និងជំរុញឱ្យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាវិលត្រឡប់ទៅរកវិថីនៃកំណើនឡើងវិញបានឆាប់រហ័ស តាមរយៈការដាក់ចេញជាបន្តបន្ទាប់ នូវវិធានការប្រកបដោយភាពម៉ឺងម៉ាត់, ទាន់ពេលវេលា និងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ រួមមាន÷ (១). ការដាក់ចេញនូវយុទ្ធនាការជាតិចាក់វ៉ាក់សាំងប្រឆាំងជំងឺកូវីដ-១៩ តាម **អភិក្រមផ្កាវីក** ដែលធ្វើឱ្យកម្ពុជាសម្រេចបាននូវ **ភាពស៊ាំសហគមន៍** គួបផ្សំនឹងការសម្របខ្លួនរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងអាជីវកម្មតាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី, (២). ការដាក់ចេញនូវវិធានការអន្តរាគមន៍ទាំងលើទិដ្ឋភាពសុខាភិបាល និងរដ្ឋបាល សំដៅកាត់បន្ថយឱ្យបានជាអតិបរមានៃការឆ្លងរីករាលដាល និង (៣). ការដាក់ចេញនូវវិធានការអន្តរាគមន៍ផ្នែកសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ក្នុងគោលដៅរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន និងធានាស្ថិរភាពអាជីវកម្ម ក៏ដូចជាវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ជាពិសេស ប្រព័ន្ធធនាគារផងដែរ ។ បន្ថែមលើនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយសំខាន់ៗ រួមមាន÷ "**ក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការរស់នៅជាមួយកូវីដ-១៩ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣**", "**ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០២១-២០៣៥**", "**យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកាត់ដេរ ផលិតស្បែកជើង និងកាបូបកម្ពុជា ២០២២-២០២៧**", "**ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិផលិតភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ២០២២-២០៣៥**", និង "**ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**" ។ល។

៥. ក្នុងបរិការណ៍នៃការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩, រាជរដ្ឋាភិបាលបានប្រើប្រាស់ថវិកាប្រមាណ **១ ៣៥៥ លានដុល្លារអាមេរិក** ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ និង **៦០១ លានដុល្លារអាមេរិក** ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ សម្រាប់ការអនុវត្តវិធានការ

អន្តរាគមន៍ ក្នុងការដោះស្រាយផលប៉ះពាល់ ទាំងផ្នែកសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច ដែលបណ្តាលមកពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ និងវិបត្តិសង្គ្រាមរុស្ស៊ី-អ៊ុយក្រែន ជាពិសេស លើកម្មវិធីប្រយុទ្ធ និងទប់ស្កាត់ជំងឺកូវីដ-១៩, កម្មវិធីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ជូនគ្រួសារក្រីក្រ និងងាយរងគ្រោះ, កម្មវិធីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ជូនកម្មករ-និយោជិត ដែលត្រូវបានព្យួរកិច្ចសន្យាការងារ, ការរៀបចំវគ្គបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ, កម្មវិធីសាច់ប្រាក់ពលកម្ម ជាដើម ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣, រាជរដ្ឋាភិបាលបានបន្តត្រៀមបម្រុងថវិកាសម្រាប់អនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍ក្នុងទំហំប្រមាណ **១ ០៣០ លានដុល្លារអាមេរិក** ទៀត ដោយផ្តោតបន្ថែមលើកម្មវិធីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ជូនគ្រួសារងាយរងហានិភ័យ ក្នុងអំឡុងពេលមានសម្ពាធអតិផរណា, ហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម, និងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងបៃតង ជាដើម ។ ជារួម, វិធានការអន្តរាគមន៍ទាំងនេះ សបញ្ជាក់ឱ្យឃើញអំពីស្មារតីបុរេសកម្មរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការគ្រប់គ្រង និងទប់ទល់នឹងវិបត្តិដែលកំពុងកើតឡើងនានា ។ ទោះបីកម្ពុជាបានឆ្លងកាត់ព្យុះភ្លៀងជាបន្តបន្ទាប់ក៏ដោយ, រាជរដ្ឋាភិបាលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងស្ថានភាពបានល្អប្រសើរ និងអាចកសាងមូលដ្ឋានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចបានឆាប់រហ័សឡើងវិញ ដោយការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចឱ្យស្ថិតក្នុងកម្រិតទាប តាមរយៈការដាក់ចេញកញ្ចប់វិធានការគោលនយោបាយជាច្រើន ។ ជាងនេះទៅទៀត, កម្ពុជាមានលទ្ធភាពធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះក្នុងការរៀបចំកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ានលើកទី ៤០ និង ៤១ និងកិច្ចប្រជុំកំពូលពាក់ព័ន្ធ កាលពីខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០២២ កន្លងទៅ ប្រកបដោយភាពជោគជ័យ និងបានរៀបចំការប្រកួតកីឡាស៊ីហ្គេម លើកទី ៣២ (SEA Games) និង អាស៊ានប៉ារ៉ាហ្គេម លើកទី ១២ (ASEAN Para Games) យ៉ាងអធិកអធម និងប្រកបដោយមោទកភាពជាតិ ។

៦. ក្នុងក្របខណ្ឌសកល, សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២២ និង ២០២៣, ពិភពលោកបាននិងកំពុងហ៊ុមព័ទ្ធដោយបញ្ហាប្រឈម និងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ បើទោះបីជាមានភាពស្រាកស្រាន្តពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ក្តី ។ សេដ្ឋកិច្ចសកលត្រូវបានប៉ាន់ស្មានក្នុងអត្រាកំណើនយឺត ពោលគឺ ៣,៤% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២២ និង ២,៨% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ ដែលអត្រាកំណើននេះ ទាបជាងកំណើនជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំប្រមាណ ៣,៨% ក្នុងរយៈពេល ២០ ឆ្នាំចុងក្រោយ ដោយសារការអូសបន្លាយនៃសង្គ្រាមរុស្ស៊ី-អ៊ុយក្រែន ដែលបានបង្កឱ្យមានបច្ច័យអវិជ្ជមានមកលើកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ការកើនឡើងសម្ពាធអតិផរណា, វិបត្តិថាមពល និងការបន្តកើនឡើងអត្រាការប្រាក់ ដែលដាក់សម្ពាធដល់បណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និងជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ៗរបស់កម្ពុជា រួមមាន សហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប ។

៧. សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តងើបឡើងក្នុងរង្វង់ ៣,០% ដោយសារការរំពឹងទុកនូវភាពស្រាកស្រាន្តបន្តិចម្តងៗ និងការបន្ធូរជាបណ្តើរៗ ជាមួយនឹងឥទ្ធិពលសង្គ្រាមរុស្ស៊ី-អ៊ុយក្រែន និងសម្ពាធអតិផរណា ដែលនឹងធ្វើឱ្យថ្លៃទំនិញសកលមានការថមថយ ស្របនឹងការចាកចេញពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ប៉ុន្តែ, អត្រាកំណើននេះ គឺនៅទាបជាងកំណើនសក្តានុពលនៅឡើយ, ហើយសេដ្ឋកិច្ចសកលបន្តប្រឈមនឹងហានិភ័យចម្បងៗផ្សេងទៀត រួមមាន៖ ការបន្តកើនឡើងនូវបំណុលសាធារណៈជាសកល, សម្ពាធក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងអតិផរណា, ផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមាននៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, ភាពតានតឹងនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយរវាងប្រទេសមហាអំណាចកាន់តែមានលក្ខណៈស្រួចស្រាល់, សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម និងបច្ចេកវិទ្យា, និងចរន្តគាំពារនិយម ដែលកំពុង

ធ្វើឱ្យសណ្តាប់ធ្នាប់សកលកាន់តែស្មុគស្មាញ និងបង្កើននូវអស្ថិរភាពដល់ប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មសកល ។ ជាលទ្ធផល, និន្នាការទាំងនេះត្រូវបានវាយតម្លៃថានឹងពន្លឿនការបែកខ្ញែកភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចសកល ។ ដោយឡែក, និន្នាការវិជ្ជមានមួយចំនួន ក៏អាចផ្តល់កាលានុវត្តភាព សម្រាប់ការរួមចំណែកជំរុញចលនការសេដ្ឋកិច្ចសកលឱ្យងើបឡើងវិញលឿន ដូចជា ការចាប់យកប្រយោជន៍ពីការវិវត្តយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងឌីជីថលូបនីយកម្មក្នុងវិស័យសង្គម និងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច, ការជំរុញការធ្វើអន្តរកាលថាមពល (**Energy Transition**), ការបង្កើនវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបៃតង និងឌីជីថល, ការពង្រឹងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម, ការកែទម្រង់ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងការបង្កើនហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ជាដើម ។

៨. ដោយជាប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហកម្រិតខ្ពស់, កម្ពុជាបាននិងកំពុងទទួលរងនូវឥទ្ធិពលពីការប្រែប្រួលយ៉ាងឆាប់រហ័សនូវជវភាព និងនិម្មាបនកម្មសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និងសកល ដែលកំពុងនាំមកនូវនិន្នាការថ្មីៗ រួមមាន ÷

(១). ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ធំៗ កំពុងរៀបចំឡើងវិញជារចនាសម្ព័ន្ធនូវខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ និងផលិតកម្មតំបន់ និងសកល (**Reconfiguration of global and regional supply chains and production chains**) តាមរយៈការធ្វើពិពិធកម្មមូលដ្ឋានផលិតកម្ម ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈការកើនឡើងនូវកិច្ចសហការជាប្លុក ដោយគិតគូរ និងរៀបចំបណ្តុំឧស្សាហកម្មផលិតកម្ម តាមតំបន់ជាយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលផ្តោតសំខាន់លើកត្តាភូមិសាស្ត្រនយោបាយ ។

(២). បណ្តារដ្ឋាភិបាលលើសកលលោក ទាំងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ បាននិងកំពុងបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងការពង្រឹងសមត្ថភាពផលិតកម្មក្នុងស្រុក ជាពិសេសលើទំនិញយុទ្ធសាស្ត្រ សំដៅបញ្ចៀសនូវហានិភ័យនានា និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានពីវិបត្តិដែលអាចកើតឡើងជាយថាហេតុនាពេលអនាគត ដូចជា អសន្តិសុខស្បៀង និងអសន្តិសុខថាមពល ជាដើម តាមរយៈការបង្កើនធនធាន និងកែសម្រួលគោលនយោបាយ (**Policy Calibration**) ដើម្បីធានានិរន្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍ ។ ប្រទេសជាច្រើនកំពុងគិតគូរជាយុទ្ធសាស្ត្រ និងបង្កើនកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងតាមលទ្ធភាព លើការអភិវឌ្ឍដោយពឹងអាស្រ័យលើខ្លួនឯងកាន់តែខ្លាំង ។

(៣). ការបែកខ្ញែកភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច កំពុងកាត់បន្ថយនូវការចូលរួមក្នុងចរន្តសកលភាវូបនីយកម្ម ស្របជាមួយនឹងការកើនឡើងនៃនិន្នាការពហុប៉ូល និងការបែងចែកប្លុកសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្ម ។ និន្នាការទាំងនេះ មិនត្រឹមតែអាចកាត់បន្ថយលំហូរពលកម្មឆ្លងដែន, ទំនិញ, វិនិយោគ, ការចែករំលែកនូវបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗជាសកលសម្រាប់ជំរុញការអភិវឌ្ឍប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ថែមទាំងធ្វើឱ្យផលិតភាពសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជា ប្រសិទ្ធភាពប្រព័ន្ធទូទាត់អន្តរជាតិ និងសហថាមភាពនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ធ្លាក់ចុះផងដែរ ជាពិសេសសម្រាប់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ ។

(៤). រដ្ឋាភិបាលគ្រប់បណ្តាប្រទេស នៅតែផ្តោតសំខាន់ជាយុទ្ធសាស្ត្រលើការអភិវឌ្ឍវិស័យសង្គមកិច្ច, សេដ្ឋកិច្ច និងបរិស្ថាន ដើម្បីពង្រឹងភាពធន់ និងរឹងមាំនៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនក្នុងរយៈពេលវែង ។ បណ្តាប្រទេស

ជាច្រើនកំពុងអនុវត្តគោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រ ដើម្បីជំរុញការចាប់យកប្រយោជន៍ជាអតិបរមា ពីបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងឌីជីថលូបនីយកម្ម, និងការបង្កើនវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបៃតង និងឌីជីថល ជាដើម ។

(៥). ក្រោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩, កង្វះហិរញ្ញប្បទាន និងភាពមានកម្រិតនៃកិច្ចសហការប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ បានក្លាយជាបញ្ហាប្រឈមមួយដ៏ចម្បងសម្រាប់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ ក្នុងការសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព **(SDGs)** ។ ការណ៍នេះបានធ្វើឱ្យបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ បង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ក្នុងការពង្រឹងសមត្ថភាព និងរៀបចំគោលនយោបាយនានា ដូចជា យុទ្ធសាស្ត្រហិរញ្ញប្បទានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដើម្បីទាញយកប្រយោជន៍ពីការកើនឡើងនូវហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការសកលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ដូចជា មូលនិធិអាកាសធាតុបៃតង **(Green Climate Fund)** និងមូលនិធិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព **(SDGs fund)** ជាដើម សំដៅសម្រេចឱ្យបាននូវការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយភាពធន់, បរិយាបន្ន និងចីរភាព ។

៩. ការប្រែប្រួលបរិបទតំបន់ និងសកលនេះ នឹងអាចនាំមកនូវបច្ច័យអវិជ្ជមានដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ប៉ុន្តែក៏អាចផ្តល់កាលានុវត្តភាពផងដែរ ក្នុងការជំរុញការកែទម្រង់ផ្ទៃក្នុងឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅ និងមុតស្រួចជាងមុនបន្ថែមទៀត ក្នុងគោលដៅពង្រឹងភាពធន់រឹងមាំនៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងពន្លឿនការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង ដើម្បីធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងនូវការផ្សារភ្ជាប់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាទៅនឹងច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់តំបន់ និងសកល ។ ផ្អែកលើតថភាពនេះ, ការរៀបចំគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ត្រូវមានចរិតតម្រង់ឱ្យចំគោលដៅជាអាទិភាព (Targeted fiscal policy) ដោយម្ខាង តម្រង់ឆ្ពោះទៅរកការកាត់បន្ថយសម្ពាធអតិផរណា សំដៅរក្សាលំនឹងជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងម្ខាងទៀត ជំរុញការងើបឡើងវិញនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឱ្យបានឆាប់ ។ ដោយឡែក, ការកសាងឡើងវិញនូវទ្រនាប់សារពើពន្ធ (Fiscal buffers) មានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការសម្រេចបាននូវស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដោយចាប់ផ្តើមបន្ថយកញ្ចប់អន្តរាគមន៍សម្រាប់វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ដោយសន្សឹមៗ ដើម្បីជៀសវាងនូវការកើតឡើងឧបសគ្គថ្មីបន្ថែមទៀត ។ យ៉ាងណាមិញ, ដោយសារលំហថវិកាមានការរួមតូច ខណៈធនធានកាន់តែមានកម្រិត, រដ្ឋាភិបាលថ្លឹងថ្លែង (Policy trade-offs) យ៉ាងហ្មត់ចត់នូវរវាងគោលនយោបាយជាអាទិភាពចំពោះមុខ ជាពិសេស ការបង្កើនចំណាយលើការពង្រឹងភាពធន់រឹងមាំសង្គម (Social resilience) និងការតម្រង់ចំណាយលើវិស័យដែលមានសក្តានុពលខ្ពស់ ដែលអាចទ្រទ្រង់ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដូចជា ការបង្កើនចំណាយសម្រាប់តម្រូវការហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងវិស័យជំរុញកំណើនថ្មីៗ ជាដើម ។

១០. សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤ ដែលជាឆ្នាំដំបូងនៃរាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយគន្លឹះៗ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវ **"កំណើន, ការងារ, សមធម៌, ប្រសិទ្ធភាព និងចីរភាព"** សម្រាប់បន្តអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដោយឈរលើគោលការណ៍ **"រក្សាសមិទ្ធផលចាស់ បង្កើតសមិទ្ធផលថ្មី"** និង **"គិតគូរជាសកល និងអនុវត្តតាមបរិការណ៍ក្នុងប្រទេស (Think Globally and Act Locally)"** ក្នុងគោលដៅ

ឈានទៅសម្រេចឱ្យបាននូវចក្ខុវិស័យ ក្នុងការប្រែក្លាយកម្ពុជាឱ្យទៅជា **ប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់** នៅឆ្នាំ ២០៣០ និងក្លាយជា **ប្រទេសមានចំណូលខ្ពស់** នៅឆ្នាំ ២០៥០, និងសំដៅសម្រេចឱ្យបាននូវគោលបំណង ២ គឺ÷ **(១).** ការកសាងកម្ពុជា ជារដ្ឋឯករាជ្យ, មានអធិបតេយ្យភាពរឹងមាំ, មានភាពជាម្ចាស់ក្នុងការអភិវឌ្ឍ, មានស្ថិរភាពនយោបាយ និងជានីតិរដ្ឋពេញលេញ ប្រកបដោយកិត្យានុភាពខ្ពង់ខ្ពស់លើឆាកអន្តរជាតិ, និង **(២).** ការលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជនកម្ពុជាឱ្យទៅជាប្រជាជនដែលមានចំណូលខ្ពស់, មានចំណេះដឹង និងមានការរស់នៅ ប្រកបដោយភាពថ្លៃថ្នូរ និងភាពស៊ីវិល័យ ។

២. សមិទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២២

១១. ក្នុងឆ្នាំ ២០២២, សេដ្ឋកិច្ចសកលនៅបន្តរក្សាបានកំណើនវិជ្ជមាន ក្នុងអត្រាប្រមាណ ៣,៤% ។ យ៉ាងណាមិញ, សន្ទុះកំណើនមានការថមថយធៀបនឹង ឆ្នាំ ២០២១ ដោយសារការផ្ទុះឡើង និងបន្តអូសបន្លាយនៃសង្គ្រាមរុស្ស៊ី-អ៊ុយក្រែន ដែលធ្វើឱ្យមានការលេចចេញនូវនិន្នាការអវិជ្ជមានមួយចំនួន រួមមាន÷ ការកើនឡើងសម្ពាធអតិផរណាលឿន និងយ៉ាងគំហុក, និងការរឹតបន្តឹងយូរជាងការរំពឹងទុកនៃគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ, ព្រមទាំងការបន្តដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយគ្មានកូវីដ (Zero Covid Policy) របស់ប្រទេសចិន ។

១២. បើទោះបីសេដ្ឋកិច្ចសកល និងតំបន់ប្រឈមនឹងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ក្តី, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ២០២២ បានបន្តងើបឡើងវិញលឿនក្នុងអត្រាកំណើន ៥,២% ពីកំណើន ៣,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដែលទ្រទ្រង់ដោយកំណើនរឹងមាំនៃវិស័យឧស្សាហកម្ម (កាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ) និងការងើបឡើងវិញលឿនជាងការរំពឹងទុកនៃវិស័យទេសចរណ៍ និងសេវាកម្មគាំទ្រ ដោយសារភាពល្អប្រសើរនៃតម្រូវការខាងក្រៅ និងការវិលត្រឡប់ទៅរកប្រក្រតីភាពឡើងវិញនៃការធ្វើដំណើរក្នុងស្រុក, តំបន់ និងសកល ។ វិស័យឧស្សាហកម្មបន្តសម្រេចបានកំណើនល្អប្រសើរក្នុងអត្រា ៨,៣% ទ្រទ្រង់ដោយកំណើនរឹងមាំនៃអនុវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ខណៈដែលអនុវិស័យសំណង់នៅបន្តមានកំណើនទាប ។ វិស័យសេវាកម្មងើបឡើងវិញក្នុងអត្រាកំណើន ៤,៦% ទ្រទ្រង់មួយផ្នែកធំដោយការងើបឡើងវិញលឿនជាងការរំពឹងទុកនៃអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន (វិស័យទេសចរណ៍) ។ វិស័យកសិកម្មនៅបន្តរក្សាបានកំណើនវិជ្ជមានក្នុងអត្រា ០,៧% បន្តគាំទ្រដោយអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ, អនុវិស័យដំណាំ (ដំឡូងមី និងពោត) និងការងើបឡើងវិញនៃអនុវិស័យនេសាទ ។ កំណើនទាបនៃវិស័យនេះ មួយផ្នែកធំបណ្តាលមកពីការកើនឡើងថ្លៃធាតុចូលកសិកម្ម និងការអនុវត្តគោលនយោបាយគ្មានកូវីដ-១៩ របស់ចិន ។

១៣. ទន្ទឹមនេះ, ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់កម្ពុជា សម្រេចបាននូវលទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ។ ជាក់ស្តែង, ការប្រមូលចំណូលក្នុងស្រុកសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២២ (តួលេខបណ្តោះអាសន្ន) សម្រេចបានប្រមាណ ២៣,០៩% នៃ ផសស ពោលគឺ មានការកើនឡើង ប្រមាណ ២,៤ ពិន្ទុភាគរយ នៃផសស ធៀបនឹងលទ្ធផលឆ្នាំ ២០២១ ដោយសារការងើបឡើងវិញលឿននៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ទាំងផលិតកម្មក្នុងស្រុក និងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ, ព្រមទាំងការពង្រឹងអនុលោមភាពអ្នកជាប់ពន្ធ និងការបង្ក្រាបការគេចវេសកាតព្វកិច្ចពន្ធ ក៏ដូចជាការធ្វើទំនើបភាវូបនីយកម្មប្រព័ន្ធសារពើពន្ធ ។ ជាមួយនឹងលទ្ធផលប្រមូលចំណូលល្អប្រសើរនេះ, ការអនុវត្តចំណាយក្នុងឆ្នាំ ២០២២

មានទំហំប្រមាណ ២៦,៨៤% នៃ ផសស (តួលេខបណ្ដោះអាសន្ន) សមាមាត្រនឹង ៩៣,៥% នៃច្បាប់ថវិកា ពោលគឺ មានការធ្លាក់ចុះប្រមាណ -៥,០% ធៀបនឹងឆ្នាំ ២០២១ ជាមួយនឹងភាពធូរស្រាលនៃសម្ពាធថវិកាក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាសេសសល់ពីវិបត្តិកូវីដ-១៩ ។ ក្នុងនោះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានបន្តរក្សាកម្រិតប្រាក់បៀវត្សមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ព្រមទាំងធ្វើវិចារណកម្មលើមុខចំណាយលែងចាំបាច់នានា ដើម្បីសន្សំថវិកាសម្រាប់ទប់ទល់នឹងការរាតត្បាតនៃជំងឺកូវីដ-១៩ និងបង្វែរថវិកាសម្រាប់ជួយទ្រទ្រង់ការដាក់ចេញនូវកញ្ចប់ថវិកាអន្តរាគមន៍ក្នុងទំហំ ៦០១ លានដុល្លារអាមេរិក ។ ជាលទ្ធផល, ឱនភាពថវិកាក្នុងឆ្នាំ ២០២២ មានភាពល្អប្រសើរជាងការរំពឹងទុក ដែលស្ថិតក្នុងកម្រិត -៣,៧៤% នៃផសស ធៀបនឹងការគ្រោងក្នុងច្បាប់ថវិកា -៧,៥៣% នៃផសស ។

៣. ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

១៤. សេដ្ឋកិច្ចសកលត្រូវបានព្យាករថាមានកំណើនយឺតក្នុងអត្រា ២,៨% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ និង ៣,០% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤ ដែលជាកំណើនមួយទាបជាងអត្រាកំណើនមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ក្នុងរយៈពេល ២០ ឆ្នាំចុងក្រោយ ។ កំណើនយឺតនេះ ដោយសារការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ សំដៅឆ្លើយតបទៅនឹងកម្រិតខ្ពស់នៃអតិផរណា ធៀបនឹងអត្រាគោលដៅ ជាពិសេស នៅបណ្ដាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និងផលប៉ះពាល់ពីសង្គ្រាមរុស្ស៊ី-អ៊ុយក្រែន មកលើការផ្គត់ផ្គង់ និងថ្លៃថាមពល ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលនឹងបន្តងើបឡើងវិញក្រោមការរំពឹងទុកនូវការថមថយនៃឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានពីសង្គ្រាមរុស្ស៊ី-អ៊ុយក្រែន និងការគ្រប់គ្រងបាននូវអតិផរណាជាសន្សឹមៗ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្ដី, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកល បាននិងកំពុងហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាមួយចំនួន ដែលនៅតែអាចបន្តយាយីមកលើការខិតខំប្រឹងប្រែងស្ដារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញរបស់ប្រទេសនានាលើសកលលោក រួមមាន÷ **(១).** ការបន្តអូសបន្លាយនៃសង្គ្រាមរុស្ស៊ី-អ៊ុយក្រែន ដែលបង្កជាបច្ច័យអវិជ្ជមានមកលើថ្លៃថាមពលលើទីផ្សារអន្តរជាតិ, **(២).** ការកើនឡើងនូវភាពតានតឹងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ, **(៣).** កម្រិតខ្ពស់នៃអតិផរណា, **(៤).** ការបែងចែកភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និង **(៥).** ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ជាដើម ។ ក្នុងបរិបទនេះ, ទិសដៅគោលនយោបាយជាសកល ផ្ដោតសំខាន់ទៅលើការកាត់បន្ថយសម្ពាធអតិផរណា, ការទប់ស្កាត់ការផ្ទុះឡើងវិញនៃជំងឺកូវីដ-១៩, ការធានាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ, ការធានានូវចីរភាពបំណុល និងការកសាងលំហថវិកាឡើងវិញ, ការគាំទ្រដល់ក្រុមជនងាយរងគ្រោះ, ការពង្រឹងខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ និងការជំរុញកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ។

១៥. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានប៉ាន់ស្មានឡើងវិញថានឹងសម្រេចបានកំណើនក្នុងអត្រា ៥,៦%, ប៉ុន្តែ អនុវិស័យគាំទ្រកំណើនមានការប្រែប្រួលធៀបនឹងការរំពឹងទុកកាលពីដើមឆ្នាំ ។ អនុវិស័យកាត់ដេរត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាមានកំណើនថមថយខ្លាំង ខណៈដែលអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន និងសេវាកម្មគាំទ្រផ្សេងទៀត ត្រូវបានវាយតម្លៃឡើងវិញថានឹងសម្រេចបានកំណើនខ្ពស់ជាងការរំពឹងទុក ។ ជាក់ស្ដែង, ការថមថយនៃអនុវិស័យកាត់ដេរនេះ បណ្ដាលមកពីការធ្លាក់ចុះតម្រូវការជាសកល ជាពិសេស ពីប្រទេសដៃគូពាណិជ្ជកម្ម ដូចជា សហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប, ខណៈដែលអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ នៅបន្តរក្សាកំណើនរឹងមាំ ដូចការរំពឹងទុកដោយសារសក្ដានុពលខ្ពស់នៃសកម្មភាពផលិតកម្មបម្រើឱ្យការនាំចេញមួយចំនួន រួមមាន÷ គ្រឿងបង្គុំសួឡា, កង់ និង

សំបកកង់, ព្រមទាំងផលិតកម្មបម្រើឱ្យតម្រូវការក្នុងស្រុក ជាពិសេស ផលិតកម្មចំណីអាហារ និងភេសជ្ជៈ និងឧស្សាហកម្មដំឡើងយានយន្ត ជាដើម ។ អនុវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ នៅបន្តកំណើនវិជ្ជមានទាប ដោយសារការបន្តធ្លាក់ចុះសកម្មភាពសំណង់ និងចរន្តទិញ-លក់លំនៅឋានថ្លៃខ្ពស់ ប៉ុន្តែត្រូវបានប៉ះប៉ូវដោយកំណើនសកម្មភាពសំណង់ និងចរន្តទិញ-លក់លំនៅឋានថ្លៃទាប ក៏ដូចជាសំណង់ក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្ម ។ វិស័យកសិកម្មនៅបន្តរក្សាកំណើនវិជ្ជមាន ប៉ុន្តែមានការកើនឡើងទាបជាងការរំពឹងទុក ដោយសារការថមថយនៃអនុវិស័យដំណាំ ជាពិសេសស្រូវវស្សា បណ្តាលមកពីកត្តាអាកាសធាតុ និងការថមថយនៃអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ដូចជា ផលិតកម្មជ្រូក និងភាពមានកម្រិតនៃសមត្ថភាពក្នុងការប្រកួតប្រជែងជាមួយនឹងការនាំចូលពីក្រៅប្រទេស ។ យ៉ាងណាមិញ, កំណើនក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ត្រូវបានជំរុញដោយការកើនឡើងខ្ពស់ជាងការរំពឹងទុកនៃអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន (វិស័យទេសចរណ៍) គាំទ្រដោយការកាត់បន្ថយរបាំងធ្វើដំណើរជាអតិបរមាក្នុងកម្រិតសកល និងអនុវិស័យគាំទ្រផ្សេងទៀត ដូចជា អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងអនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ជាដើម ។ បន្ថែមលើនេះ, ការប្រារព្ធកីឡាស៊ីហ្គេម និងអាស៊ានប៉ារ៉ាហ្គេមក្នុងឆ្នាំនេះ ដែលជាព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រមួយរបស់កម្ពុជា នឹងទាក់ទាញទេសចរអន្តរជាតិ មកកម្ពុជាបន្ថែមទៀត ។ ការបន្តកើនឡើងនៃទេសចរអន្តរជាតិនេះ និងការបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ជាពិសេស ការដាក់ចេញនូវកញ្ចប់អន្តរាគមន៍សម្រាប់គ្រួសារងាយរងហានិភ័យ ក៏បង្កើតផលជះវិជ្ជមានទៅលើអនុវិស័យផ្សេងទៀតផងដែរ ជាពិសេស សកម្មភាពប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ក៏ដូចជាសេវាកម្មគាំទ្រផ្សេងទៀត ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានអត្រាកំណើនក្នុងរង្វង់ ៦,៦% ដោយសារការរំពឹងទុកការត្រឡប់ទៅរកភាពល្អប្រសើរឡើងវិញនៃតម្រូវការខាងក្រៅ និងការងើបឡើងវិញនៃទំនុកចិត្តវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្ម ស្របពេលដែលសកម្មភាពធុរកិច្ចក្នុងស្រុក នៅបន្តរក្សាបាននូវនិន្នាការកំណើនល្អជាវិជ្ជមាន ។ ទន្ទឹមនេះ, ការអនុវត្ត"**ក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការរស់នៅជាមួយកូវីដ-១៩ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣**" ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងមក បាននិងកំពុងជួយស្តារវិស័យចទ្ធល់កំណើនដែលមានស្រាប់ និងជំរុញការអភិវឌ្ឍដល់វិស័យសក្តានុពលថ្មីៗ រួមមាន៖ ការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម, អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ព្រមទាំងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងបៃតង ជាពិសេស រួមចំណែកពង្រឹងនូវមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ (Foundation for Development) សំដៅបន្តធ្វើការកែទម្រង់ឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅ ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពធន់នៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងវែង ។ ផ្អែកលើមូលដ្ឋានខាងលើ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និង ២០២៤ ត្រូវបានព្យាករដូចខាងក្រោម ÷

១៦. វិស័យកសិកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានកំណើនក្នុងរង្វង់ ០,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និង ១,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ គាំទ្រដោយកំណើននៃអនុវិស័យដំណាំ និងអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ស្របពេលដែលអនុវិស័យនេសាទរំពឹងថានឹងបន្តងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការបន្តអនុវត្ត**គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្មឆ្នាំ ២០២១-២០៣០** និងការដាក់ពង្រាយអ្នកជំនាញកសិកម្ម នៅគ្រប់ឃុំទូទាំងប្រទេស ដើម្បីជួយប្រជាកសិករ នឹងជួយជំរុញកំណើនជារួម តាមរយៈការធ្វើទំនើបកម្មកសិកម្មកម្ពុជាឱ្យកាន់តែមានភាពប្រកួតប្រជែង, បរិយាបន្ន និងភាពធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

១៧. អនុវិស័យដំណាំ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើន ១,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និង ១,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការរំពឹងទុកនូវកំណើននៃផលិតកម្មសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក និងបម្រើការនាំចេញ ជាពិសេស គាំទ្រដោយកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីផ្សេងៗ ដូចជា "**កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-ចិន**", "**កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-កូរ៉េ**" និង "**កិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយតំបន់**" ជាដើម គួបផ្សំនឹងការបង្កើនការវិនិយោគរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការបន្តផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តផ្នែកពន្ធសម្រាប់ការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមកសិកម្ម និងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានក្នុងការជំរុញផលិតកម្មក្នុងស្រុក ។

១៨. អនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ត្រូវបានព្យាករថាសម្រេចបានកំណើនក្នុងរង្វង់ ០,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និង ០,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ គាំទ្រដោយការរំពឹងទុកការបន្តកើនឡើងនៃផលិតកម្មលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងការអនុវត្តគម្រោងរបស់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការចិញ្ចឹមសត្វលក្ខណៈគ្រួសារអាចប្រឈមនឹងការថមថយ ដោយសារថ្លៃធាតុចូលបន្តមានកម្រិតខ្ពស់ ស្របពេលដែលការនាំចូលសាច់បង្កកក៏បានដាក់សម្ពាធបន្ថែមមកលើថ្លៃសាច់ក្នុងទីផ្សារ ។

១៩. អនុវិស័យនេសាទ ត្រូវបានព្យាករថាបន្តងើបឡើងវិញសន្សឹមៗក្នុងរង្វង់ ០,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និង ០,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ក្រោមការរំពឹងទុកនូវកំណើនល្អប្រសើរនៃផលចាប់ទឹកសាប ដោយការដាក់ចេញនូវគោល-នយោបាយបង្ក្រាបបទល្មើសនេសាទ គួបផ្សំនឹងការងើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗនៃផលិតកម្មវារីវប្បកម្ម ដោយសារវារី-វប្បករមួយចំនួនចាប់ផ្តើមផ្លាស់ប្តូរទៅចិញ្ចឹមប្រភេទត្រីដែលមានការប្រកួតប្រជែងតិច ព្រមទាំងការជួយជ្រោមជ្រែងពីរាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមជារចនាសម្ព័ន្ធ, ការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញប្បទាន, ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងការប្រើប្រាស់ពូជត្រីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងគុណភាពខ្ពស់ ។

២០. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, វិស័យកសិកម្ម នៅបន្តជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមជារចនាសម្ព័ន្ធ រួមមាន÷ កំណើនទាបនៃផលិតភាពដី និងផលិតភាពពលកម្ម, ថ្លៃដើមផលិតកម្មខ្ពស់, ភាពមានកម្រិតនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងសេវាគាំទ្រ, ភាពទន់ខ្សោយនៃការធ្វើពាណិជ្ជូបនីយកម្ម និងពិពិធកម្មកសិកម្ម, និងកង្វះការវិនិយោគលើការកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម ដើម្បីទាញយកតម្លៃបន្ថែមឱ្យអស់ពីសក្តានុពល ។ ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ និងជំរុញវិស័យកសិកម្មឱ្យមានកំណើនកាន់តែល្អប្រសើរ សំដៅគាំទ្រដល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ព្រមទាំងលើកកម្ពស់សន្តិសុខស្បៀង, រាជរដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងបន្តអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយ ដូចជា÷ ១). ការវិនិយោគលើផលិតកម្មពូជសុទ្ធដែលមានគុណភាពល្អ, ២). ការវិនិយោគលើប្រព័ន្ធស្រោចស្រពខ្នាតតូច និងមធ្យម ក្នុងតំបន់ដែលមានសក្តានុ-ពលស្រូវក្រអូប និងដំណាំឧស្សាហកម្មផ្សេងទៀត, ៣). ការលើកកម្ពស់ការកែច្នៃធាតុចូលកសិកម្ម ដូចជា ចំណីសត្វ ជីគីមី និងថ្នាំកសិកម្មក្នុងស្រុក, ៤). ការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ ជាពិសេស ផ្សារបោះដុំកសិផល, មន្ទីរពិសោធន៍, បន្ទប់ត្រជាក់សម្រាប់ស្តុកទុកកសិផល ជាដើម, ៥). ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មដែលឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការទីផ្សារ, ៦). ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគុណភាព (Quality Infrastructure System) ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការស្តង់ដារ សម្រាប់ការនាំចេញ, ៧). ការជំរុញការបង្កើតឧទ្យានកសិ-ឧស្សាហកម្ម (Agro-Industrial

Park), ៨). ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍, ៩). ការជំរុញការអនុវត្តកិច្ចសន្យាកសិកម្ម (Contract Farming) ឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ, ១០). ការតភ្ជាប់កសិករ និងសហគមន៍កសិកម្មទៅកាន់ទីផ្សារ, ១១). ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់លើការត្រួតពិនិត្យគុណភាព ធាតុចូលកសិកម្ម, និង ១២). ការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន ។

២១. វិស័យឧស្សាហកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានកំណើន ៥,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារការថមថយកំណើនអនុវិស័យកាត់ដេរ និងការបន្តកំណើនទាបនៃអនុវិស័យសំណង់ ខណៈដែលអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរនៅបន្តរក្សាបានកំណើនល្អប្រសើរ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, វិស័យឧស្សាហកម្មត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានកំណើនក្នុងអត្រា ៨,៥% ទ្រទ្រង់ដោយកំណើនល្អប្រសើរនៃអនុវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ខណៈដែលអនុវិស័យសំណង់បន្តសម្រេចបានកំណើនទាបជាងនិន្នាការមុនវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។

២២. អនុវិស័យកាត់ដេរ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនថមថយមកត្រឹមប្រមាណ ៤,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ។ កំណើនទាបក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ នេះ បណ្តាលមកពីការថមថយតម្រូវការសកល ជាពិសេស បណ្តាប្រទេសដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា ដូចជា សហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប ដោយសារការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ដែលការណ៍នេះនឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សកម្មភាពចាយវាយ ហើយជាលទ្ធផលនឹងជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានដល់ការបញ្ជាទិញ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, អនុវិស័យកាត់ដេរ រំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញ ក្នុងរង្វង់ ៩,២% ស្របតាមនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ចសកល ខណៈអត្រាអតិផរណានឹងបន្តថមថយ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, អនុវិស័យកាត់ដេរបន្តប្រឈមនឹងបញ្ហាមួយចំនួន ដូចជាការកើនឡើងនូវការប្រកួតប្រជែងពីប្រទេសជិតខាង, ភាពមានកម្រិតនៃពិពិធកម្មទីផ្សារនាំចេញ និងប្រភពនៃវត្ថុធាតុដើមកាត់ដេរ ព្រមទាំងភាពមានកម្រិតនៃការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាក្នុងចរន្តផលិតកម្ម ។ ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសវិនិយោគ, លើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងបង្កើនតម្លៃបន្ថែមនៃអនុវិស័យនេះសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញឱ្យអនុវត្តនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកាត់ដេរ ផលិតស្បែកជើង និងកាបូបកម្ពុជា ២០២២-២០២៧ ។**

២៣. អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តកំណើនក្នុងអត្រាប្រមាណ ១១,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និង ១២,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការរំពឹងទុកភាពល្អប្រសើរនៃតម្រូវការខាងក្រៅ ជាពិសេស សហរដ្ឋអាមេរិក, ចិន, និងអាស៊ាន ដែលនឹងបន្តលើកកម្ពស់ផលិតកម្មបម្រើឱ្យការនាំចេញលើផលិតផលដែលមានសក្តានុពលមួយចំនួន រួមមាន÷ បង្គុំស្លូឡា, គ្រឿងសង្ហារិម, ខ្សែភ្លើងនិងបង្គុំខ្សែភ្លើង, គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក និងផលិតផលកសិ-ឧស្សាហកម្មមួយចំនួនទៀត ។ ជាមួយគ្នានេះ, ផលិតកម្មបម្រើឱ្យទីផ្សារក្នុងស្រុកក៏មាននិន្នាការកើនឡើង ជាពិសេស លើផ្នែកសំខាន់ៗ ដូចជា ផលិតកម្មដំឡើងយានយន្ត និងអាហារនិងភេសជ្ជៈ ជាដើម ។ ការបន្តអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី ដូចជា **កិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយតំបន់, កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-ចិន**, និង**កម្ពុជា-កូរ៉េ** ក៏នឹងចូលរួមចំណែកជំរុញពិពិធកម្មទាំងក្នុងផ្នែកផលិតផល និងទីផ្សារនាំចេញសម្រាប់កម្ពុជា ស្របពេលដែលការអនុវត្ត**ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** នឹងបន្តបង្កើនភាពទាក់ទាញដល់ការវិនិយោគក្នុងអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ។ យ៉ាងណាមិញ, កង្វះវត្ថុធាតុដើម, កង្វះប្រភេទអាជីវកម្ម

ធុនតូចនិងមធ្យម និងកម្លាំងពលកម្មជំនាញក្នុងស្រុក, បញ្ហាស្ថិរភាព និងថ្លៃអគ្គិសនី, និងភាពមានកម្រិតក្នុងការតភ្ជាប់ទៅនឹងខ្សែច្រវាក់តម្លៃក្នុងតំបន់ នៅតែជាបញ្ហាប្រឈមចម្បងក្នុងអនុវិស័យនេះ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជំរុញការអនុវត្តវិធានការមុតស្រួច ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធ និងបញ្ហាផ្សេងៗដែលមានចរិតអន្តរស្ថាប័ន សំដៅលើកកម្ពស់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក, ព្រមទាំងបានដាក់ចេញឱ្យអនុវត្តនូវ "**ផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍វិស័យថាមពល ២០២១-២០៤០**" និង "**គោលនយោបាយជាតិស្តីពីប្រសិទ្ធភាពថាមពល ២០២២-២០៣០**" ដែលនឹងរក្សាស្ថិរភាពការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី និងបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែង តាមរយៈការកាត់បន្ថយថ្លៃចំណាយ និងការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពថាមពល ។

២៤. អនុវិស័យសំណង់ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តសម្រេចបានអត្រាកំណើនទាបក្នុងរង្វង់ ០,៦% និង ២,៤% សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ និង ២០២៤ រៀងគ្នា ដោយសារការរំពឹងទុកការបន្តងើបឡើងយឺតនៃលំហូរវិនិយោគទុនពីបរទេស ជាពិសេស សម្រាប់សំណង់ថ្លៃខ្ពស់ រួមមាន ខុនដូរ និងសំណង់បម្រើឱ្យវិស័យពាណិជ្ជកម្ម និងទេសចរណ៍, ខណៈការវិនិយោគក្នុងស្រុកនឹងនៅបន្តមានកំណើន ពិសេស សម្រាប់លំនៅឋានថ្លៃទាប ដោយអត្រានៃការរៀបចំគ្រួសារ និងតម្រូវការលំនៅឋាននៅតែកើនឡើង។ ជាពិសេស សកម្មភាពសំណង់បម្រើឱ្យវិស័យឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្មមួយចំនួន ដូចជា រោងចក្រផលិតកម្ម និងអគារផ្សារទំនើប ជាដើម នឹងក្លាយជានិន្នាការថ្មីក្នុងបរិបទក្រោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩, ដែលនឹងចូលរួមទ្រទ្រង់ការអភិវឌ្ឍអនុវិស័យនេះផងដែរ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តតាមដានដោយយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើ ការវិវត្តនៃអនុវិស័យនេះ ដើម្បីដាក់ចេញគោលនយោបាយអន្តរាគមន៍ឱ្យបានទាន់ពេល សំដៅបញ្ចៀសហានិភ័យដែលអាចកើតមានជាយថាហេតុ ដោយទំនាក់ទំនងខ្លាំងរវាងអនុវិស័យនេះជាមួយនឹងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ។

២៥. វិស័យសេវាកម្ម ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ក្នុងអត្រា ៨,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និង ៦,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយការបន្តកើនឡើងនូវសកម្មភាពក្នុងអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន និងសេវាកម្មគាំទ្រផ្សេងទៀត ដូចជា អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ និងអនុវិស័យដឹកជញ្ជូននិងគមនាគមន៍ ខណៈដែលអនុវិស័យអចលនទ្រព្យរំពឹងថានៅបន្តសម្រេចបានកំណើនទាបជាងនិន្នាការធម្មតា ។

២៦. អនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនល្អប្រសើរក្នុងអត្រា ៤១,៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដែលទ្រទ្រង់ដោយការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃការមកដល់របស់ទេសចរអន្តរជាតិ គួបផ្សំនឹងការកើនឡើងនៃទេសចរជាតិ ដែលជាលទ្ធផលនៃ (១). ការសម្រេចបាននូវភាពស៊ីសហគមន៍នៅកម្ពុជា ដែលបន្តបង្កើនទំនុកចិត្តក្នុងការធ្វើដំណើរដល់ទេសចរដែលធ្វើដំណើរកម្សាន្តនៅកម្ពុជា, (២). ការលុបចោលនូវរបាំងនានាទាក់ទងនឹងគោលនយោបាយរឹតបន្តឹងការធ្វើដំណើរផ្សេងៗ ទាំងក្នុងប្រទេស, កម្រិតសកល និងក្នុងតំបន់ ដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យសកម្មភាពទេសចរណ៍ និងសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចបន្តវិលទៅរកប្រក្រតីភាពវិញ, (៣). ការដកចេញនូវគោលនយោបាយគ្មានកូវីដរបស់ប្រទេសចិន ដែលជាទីផ្សារទេសចរណ៍សំខាន់របស់កម្ពុជា, (៤). ការប្រារព្ធព្រឹត្តិការណ៍កីឡាស៊ីហ្គេម និងអាស៊ានប៉ារ៉ាហ្គេមក្នុងឆ្នាំ ២០២៣, និង (៥). ភាពកាន់តែល្អប្រសើរនៃសេវាកម្មទេសចរណ៍និងកន្លែងកំសាន្ត ស្របពេលដែលហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងមធ្យោបាយធ្វើដំណើរកាន់តែមានភាពងាយស្រួលជាងមុន ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, អនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើងជាមួយនឹង

អត្រាកំណើន ១៥,៧% គាំទ្រដោយការរំពឹងទុកការបន្តងើបឡើងវិញនៃវិហូរចូលកាន់តែច្រើននូវទេសចរអន្តរជាតិ និងទេសចរជាតិ ដែលទាក់ទាញដោយការបន្តជំរុញការកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ, បរិស្ថាន ក្នុង និងជុំវិញតំបន់ទេសចរណ៍ និងការបង្កើនទីផ្សារគោលដៅ ។ ប៉ុន្តែ, ទីផ្សារទេសចរណ៍នៅកម្ពុជាប្រឈមនឹងការប្រកួតប្រជែងខ្ពស់នៅក្នុងតំបន់ គួបផ្សំនឹងបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធមួយចំនួន រួមមាន÷ ភាពមានកម្រិតនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, សមត្ថភាពស្ថាប័ន និងការវិនិយោគលើការផ្សព្វផ្សាយទិសដៅទេសចរណ៍សំខាន់ៗ, ផលិតផល និងសេវាទេសចរណ៍ ព្រមទាំងការខាតបង់តម្លៃបន្ថែមសេដ្ឋកិច្ច ដោយសារភាពមានកម្រិតនៃវិស័យឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្មគាំទ្រ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បាននិងកំពុងបន្តយកចិត្តទុកដាក់លើការជំរុញទេសចរណ៍ជាតិ តាមរយៈការបន្តជំរុញការអនុវត្ត **វិធានការគោលនយោបាយជំរុញចលនាទេសចរណ៍ផ្ទៃក្នុង** និង **ផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍វិស័យទេសចរនៅខេត្តសំខាន់ៗ** សំដៅស្តារ និងលើកកម្ពស់វិស័យទេសចរណ៍ក្រោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។

២៧. អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ក្នុងអត្រា ៦,៩% និង ៧,០% រៀងគ្នា ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និង ២០២៤ គាំទ្រដោយការបន្តកើនឡើងសកម្មភាពចាយវាយក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងការបន្តងើបឡើងនៃវិស័យទេសចរណ៍ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថរបស់ប្រជាជន និងអាជីវកម្ម មកប្រើប្រាស់ឌីជីថល ដែលជួយសម្រួល និងគាំទ្រដល់សកម្មភាពទិញ-លក់ទំនិញនិងសេវាកម្មផ្សេងៗ ក៏ជាផ្នែកមួយសំខាន់ក្នុងការបង្កើនតម្លៃបន្ថែមក្នុងអនុវិស័យនេះ ខណៈការបន្តអនុវត្តនូវវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ នេះ ក៏នឹងចូលរួមចំណែកគាំទ្រដល់សកម្មភាពចាយវាយ និងប្រើប្រាស់ផងដែរ ។

២៨. អនុវិស័យអចលនទ្រព្យ មាននិន្នាការដូចគ្នាទៅនឹងអនុវិស័យសំណង់ ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើង-វិញក្នុងអត្រាកំណើនទាប ក្នុងរង្វង់ ០,៧% និង ២,៧% រៀងគ្នា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ និង ឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញយឺតនៃសកម្មភាពទិញ-លក់ និងជួលអចលនទ្រព្យថ្លៃខ្ពស់ រួមមាន ខុនដូរ និងអាផាតមិន ស្របពេលដែលនិន្នាការនៃការវិនិយោគ និងតម្រូវការ ពោលគឺចរន្តទិញ-លក់លំនៅឋាន ជាពិសេសលំនៅឋានថ្លៃទាបរំពឹងថានៅបន្តមានសកម្មភាព ។ គួរបញ្ជាក់ផងដែរថា, ការដាក់ចេញនូវកញ្ចប់វិធានការគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនាពេលថ្មីៗនេះ ក៏ជួយរក្សាលំនឹងអាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍ ក៏ដូចជាកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរលើអាជីវកម្មអចលនវត្ថុ ជាពិសេសផ្នែកលំនៅឋាន នឹងចូលរួមរក្សាលំនឹងដល់វិស័យអចលនទ្រព្យ ផងដែរ ។ ដូចគ្នាទៅនឹងអនុ-វិស័យសំណង់, ដោយទំនាក់ទំនងនៃអនុវិស័យនេះ ជាមួយនឹងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ទាំងក្នុង និងក្រៅប្រព័ន្ធធនាគារមានកម្រិតខ្ពស់, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តតាមដានលើការវិវត្តនៃអនុវិស័យនេះ សំដៅដាក់ចេញនូវវិធានការអន្តរាគមន៍ផ្សេងៗក្នុងករណីចាំបាច់ ដើម្បីបញ្ចៀសហានិភ័យ ដែលអាចកើតមានឡើង ។

២៩. អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តសម្រេចបានកំណើនខ្ពស់ក្នុងរង្វង់ ៧,៩% និង ៨,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និងឆ្នាំ ២០២៤ រៀងគ្នា ដោយសារការបន្តនិន្នាការកើនឡើងនៃសកម្មភាពដឹកជញ្ជូន និងទូរគមនាគមន៍ ។ ការបន្តកើនឡើងនៃសកម្មភាពដឹកជញ្ជូន (ផ្លូវទឹក, អាកាស និងគោក) គាំទ្រដោយការបន្តងើបឡើង-វិញនូវកំណើនក្នុងអនុវិស័យកាត់ដេរ, អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ និងអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន

ព្រមទាំងការកើនឡើងនូវនិន្នាការដឹកជញ្ជូនថ្មីៗ រួមមាន ការដឹកជញ្ជូនទំនិញឆាប់រហ័សក្នុងស្រុក (express service) និងការដឹកជញ្ជូនទំនិញដល់គោលដៅអ្នកប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ (last-mile delivery) ផងដែរ ។ ទន្ទឹមនេះ, អនុវិស័យគមនាគមន៍ក៏បន្តនិន្នាការកើនឡើង ដោយសារការបន្តផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថរបស់ប្រជាជន ធុរជន និងរដ្ឋ ក្នុងការចាប់យក និងប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល សម្រាប់អនុវត្តកិច្ចការប្រចាំថ្ងៃ ។ យ៉ាងណាមិញ, អនុវិស័យនេះ បន្តជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន រួមមាន ភាពទន់ខ្សោយនៃប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូន, ថ្លៃខ្ពស់នៃឡូជីស្ទីក និងភាពមានកម្រិតនៃការផ្គត់ផ្គង់សេវាអ៊ីនធឺណិត ទាំងក្នុងក្របខណ្ឌវិសាលភាព, ស្ថិរភាព និងល្បឿន ។ រាជរដ្ឋាភិបាល បាននិងកំពុងបន្តជំរុញការអនុវត្ត **ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥** សំដៅបង្កើនការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងលើកកម្ពស់ការចាប់យកឌីជីថលនៅកម្ពុជា ព្រមទាំងពន្លឿនការដាក់ចេញ និងអនុវត្តនូវ **ផែនការមេគ្រប់ជ្រុងជ្រោយស្តីពីប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនអន្តរមធ្យោបាយកម្ពុជា** ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូន ។

តារាងទី១÷ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចតាមវិស័យ

កំណើន (%)	២០២២	២០២៣ ប៉ាន់.	២០២៤ ព្យ.
កំណើន ផសស	**៥,២**	**៥,៦**	**៦,៦**
វិស័យកសិកម្ម	**០,៧**	**០,៩**	**១,១**
ដំណាំ	១,១	១,៤	១,៧
នេសាទ	០,២	០,៤	០,៦
ការចិញ្ចឹមសត្វ	១,០	០,៨	០,៩
ព្រៃឈើ	-១,៥	-១,៤	-១,៥
វិស័យឧស្សាហកម្ម	**៨,៣**	**៥,០**	**៨,៥**
កាត់ដេរ	១០,៨	៤,០	៩,២
សំណង់	០,៥	០,៦	២,៤
កម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ	១២,២	១១,៧	១២,៨
វិស័យសេវាកម្ម	**៤,៦**	**៨,១**	**៦,៩**
សណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន	៣០,០	៤១,៥	១៥,៧
លក់ដុំ-រាយ	៤,៣	៦,៩	៧,០
អចលនទ្រព្យ	០,២	០,៧	២,៧
ដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍	៦,១	៧,៩	៨,០

ប្រភព÷ ការប៉ាន់ស្មាន និងការព្យាកររបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០២៣។

៣០. **អត្រាអតិផរណា** ត្រូវបានរំពឹងថានឹងត្រឡប់ទៅរកនិន្នាការធម្មតាវិញ ក្នុងអត្រា ២,៥% ដូចគ្នា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ និងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយសារការរំពឹងទុកការវិលទៅរកប្រក្រតីភាពវិញនៃថ្លៃប្រេងអន្តរជាតិ និងថ្លៃទំនិញផ្សេងៗទៀត ។ **អត្រាប្តូរប្រាក់** ត្រូវបានរំពឹងថានឹងស្ថិតក្នុងកម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន ក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំប្រមាណ ៤ ០៦៥ រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាម៉េរិក ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ និងឆ្នាំ ២០២៤ គាំទ្រដោយអន្តរាគមន៍របស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ក្នុងការរក្សាស្ថិរភាពថ្លៃ និងទំនុកចិត្តពីសាធារណជនលើការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល ។

៣១. **ឱនភាពគណនីចរន្ត** (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្ធូរមកតូចមកវិញ ក្នុងទំហំប្រមាណ ១០,៧% និង ៩,៦% នៃ ផសស រៀងគ្នា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ និងឆ្នាំ ២០២៤ ក្រោមការរំពឹងទុកការបន្តវិលត្រឡប់ទៅរកប្រក្រតីភាពវិញនៃសមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម ស្របពេលដែលចំណូលពីភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ និងប្រាក់បង្វែរឯកជនក៏បន្តនិន្នាការកើនឡើង ។ ជាមួយគ្នានេះ, **វិហ្សវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស** សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ និង ២០២៤ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តងើបឡើងក្នុងរង្វង់ ១២,១% និង ១២,៣% នៃ ផសស រៀងគ្នា ដោយសារការបន្តងើបឡើងនៃទំនុកចិត្តវិនិយោគ ក្នុងបរិការណ៍នៃការផ្លាស់ប្តូរកាន់តែលឿននៃខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្ម និងផ្គត់ផ្គង់តំបន់ និងសកល មកតំបន់អាស៊ាន ជាមួយនឹងបរិយាកាសវិនិយោគកាន់តែអំណោយផលរបស់កម្ពុជា ដែលជាផ្លែផ្កានៃការបន្តការអនុវត្តកំណែទម្រង់កាន់តែស៊ីជម្រៅ និងមុតស្រួច ។ **ទុនបម្រុងអន្តរជាតិសរុប** រំពឹងថានឹងបន្តកើនឡើងដល់ ១៩ ៤៣៧ និង ២១ ២៨៥ លានដុល្លារអាម៉េរិក ដែលធានាការនាំចូលបានប្រមាណ ៦,៩ និង ៦,៦ ខែ រៀងគ្នា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ និងឆ្នាំ ២០២៤ ។

តារាងទី២÷ តារាងប៉ាន់ស្មានទំហំពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស

សូចនាករ	២០២២	២០២៣ ប៉ាន់.	២០២៤ ព្យ.
ការនាំចេញ (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	២៣ ១៧៩	២៥ ០១៥	២៩ ១៧២
ការនាំចូល (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	៣២ ០០៥	៣១ ០៧០	៣៥ ៤០៣
ឱនភាពគណនីចរន្ត (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	៧ ៥៨២	៣ ៤៥៤	៣ ៣៦៤
វិហ្សទុនវិនិយោគបរទេស (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	៣ ៥៧៩	៣ ៨៨៤	៤ ៣០៨
ការនាំចេញ (ភាគរយនៃ ផសស)	៧៨,៤%	៧៧,៧%	៨២,៩%
ការនាំចូល (ភាគរយនៃ ផសស)	១០៨,២%	៩៦,៦%	១០០,៧%
ឱនភាពសមតុល្យពាណិជ្ជកម្មសរុប (ភាគរយនៃ ផសស)	២៩,៨%	១៨,៨%	១៧,៧%
ឱនភាពគណនីចរន្ត (ភាគរយនៃ ផសស)	២៥,៦%	១០,៧%	៩,៦%
វិហ្សទុនវិនិយោគបរទេស (ភាគរយនៃ ផសស)	១២,១%	១២,១%	១២,៣%

ប្រភព÷ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា និងការប៉ាន់ស្មាន និងការព្យាកររបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០២៣ ។

៣២. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បាននិងកំពុងហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាដែលបណ្តាលមកពីកត្តាខាងក្រៅមួយចំនួន រួមមាន÷

១). ការកើនឡើងនូវភាពតានតឹងភូមិសាស្ត្រនយោបាយតំបន់ និងសកល,

២). ការថមថយនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល និងការកើនឡើងសម្ពាធអតិផរណា,

៣). ការបន្តរឹតបន្តឹងយូរជាងការរំពឹងទុកនៃគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ជាពិសេសសហរដ្ឋអាមេរិក និងការកើនឡើងថ្លៃរូបិយបណ្ណដុល្លារអាមេរិក ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់លំហូរទុនវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្ម,

៤). ការបែកខ្ញែកភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច កំពុងកាត់បន្ថយនូវការចូលរួមក្នុងចរន្តសកលភាវូបនីយកម្ម ស្របជាមួយនឹងការកើនឡើងនៃនិន្នាការពហុប៉ូល និងការបែកចែកប្លុកសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្ម, និង

៥). ការកើនឡើងនូវផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

៣៣. ទន្ទឹមនេះ, កម្ពុជាក៏នៅតែបន្តប្រឈមនឹងបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធខាងក្នុងមួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចមានល្បឿនយឺត និងភាពប្រកួតប្រជែងមានកម្រិត រួមមាន÷

១). ថ្លៃដើមធ្វើធុរកិច្ចនៅមានកម្រិតខ្ពស់,

២). ភាពមានកម្រិតនៃកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម និងបរិយាកាសធុរកិច្ច,

៣). ភាពមានកម្រិតនៃកម្លាំងពលកម្មជំនាញ ទាំងបរិមាណ និងគុណភាព ដែលមិនទាន់អាចឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារ,

៤). ភាពមានកម្រិតនៃប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម, និង

៥). ភាពមានកម្រិតនៃចំណេះដឹង និងជំនាញក្នុងការចាប់យកបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល ។

បន្ថែមលើនេះ, កម្ពុជាក៏កំពុងប្រឈមនឹងហានិភ័យនៃការកើនឡើងខ្ពស់នៃបំណុលឯកជនផងដែរ ដែលការណ៍នេះអាចនឹងបង្កើតជាផលជះដល់កំណើននៃវិស័យពិត តាមរយៈការផ្សារភ្ជាប់នៃវិស័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច-ហិរញ្ញវត្ថុ ។

៣៤. ស្ថិតក្នុងបរិការណ៍ដែលកាន់តែមានភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ និងការវិវត្តលឿនជាងការរំពឹងទុកនូវនិន្នាការសកល និងតំបន់, រាជរដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងបន្តដាក់ចេញឱ្យអនុវត្តនូវគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងគោលនយោបាយជារចនាសម្ព័ន្ធប្រកបដោយភាពប្រទាក់ក្រឡាគ្នា, ព្រមទាំងរៀបចំយន្តការច្បាស់លាស់សម្រាប់បន្តជំរុញការអនុវត្តគោលនយោបាយទាំងនេះ ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពនិងស័ក្តិសិទ្ធិភាពខ្ពស់ សំដៅបន្តរក្សាលំនឹង និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព និងបរិយាបន្ន ។ ជាមួយគ្នានេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជំរុញការស្តារ និងពង្រឹងចទ្ទល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ឱ្យរស់រវើក និងត្រឡប់ទៅកំណើនសក្តានុពល, ចាប់យកឱ្យបាននូវកាលានុវត្តភាពថ្មីៗ ដែលកំពុងលេចឡើង និងកសាងភាពធន់សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ឱ្យកាន់តែរឹងមាំ និងមានភាពឆ្លើយតបខ្ពស់ទៅនឹងវិបត្តិដែលអាចកើតមាន ។ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម និងវែងខាងមុខ, រាជរដ្ឋាភិបាលនៅបន្តការកែទម្រង់ជារចនាសម្ព័ន្ធ និងជាប្រព័ន្ធ ដោយផ្តោតលើអាទិភាពចំនួន ៥ រួមមាន÷

- **បន្តពង្រឹងរដ្ឋបាលសាធារណៈ** តាមរយៈការបន្តកែទម្រង់ស្ថាប័នរដ្ឋ ដោយផ្តោតលើការពង្រឹងសមត្ថភាព និងប្រសិទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្តការងារ, ការសម្រិតសម្រាំងមន្ត្រីមានសមត្ថភាពខ្ពស់និងគុណវុឌ្ឍិល្អ ឱ្យទទួលខុសត្រូវការងារសំខាន់ៗ ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់ការទទួលខុសត្រូវ និងភាពម្ចាស់ការរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន ដើម្បីឈានទៅសម្រេចបានរដ្ឋបាលសាធារណៈស្អាតស្អំ, ឆ្លាតវៃ និងមានសមត្ថភាពខ្ពស់ ។
- **បន្តជំរុញការកសាងភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ច** តាមរយៈការពន្លឿនការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង ដោយផ្តោតលើការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសវិនិយោគ និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម, ការជំរុញឌីជីថលូបនីយកម្មសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ទាំងវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជនជាពិសេស ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, ឡូជីស្ទីក, ថាមពលបៃតង និងឌីជីថល ប្រកបដោយគុណភាពខ្ពស់ ។
- **ពន្លឿនការកសាងភាពធន់នៃសង្គម និងប្រជាជន** តាមរយៈការបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម ទាំងគុណភាព និងវិសាលភាព ដើម្បីត្រៀមខ្លួនឆ្លើយតបទៅនឹងវិបត្តិ ឬហានិភ័យនានាដែលអាចកើតឡើងជាយថាហេតុនាពេលអនាគត ព្រមទាំងការបន្តអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ដោយផ្តោតលើការពង្រឹងគុណភាពនៃវិស័យអប់រំ, ជំនាញបច្ចេកទេស ព្រមទាំងសីលធម៌ និងចរិយាធម៌របស់ពលរដ្ឋ ។
- **ជំរុញការកសាងភាពធន់នៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ** តាមរយៈការបង្កើនសមត្ថភាព និងភាពធន់នៃប្រព័ន្ធថវិកាឱ្យកាន់តែមានពិពិធភាព, រឹងមាំ, ធន់នឹងវិបត្តិ និងប្រកបដោយបរិយាបន្ន ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលនៃស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ដើម្បីដើរតួជាស្នូល ក្នុងការទ្រទ្រង់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល ដោយផ្តោតលើការធ្វើទំនើបកម្ម និងវិចារណកម្ម ព្រមទាំងឌីជីថលនីយកម្មប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងចំណូលនិងចំណាយថវិកា និងគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងចីរភាព, ក្នុងនោះរួមទាំងពង្រឹងស្ថានភាពសញ្ជ័យរបស់រដ្ឋឡើងវិញ បន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យ និងប្រព័ន្ធឆ្លើយតបនឹងវិបត្តិរបស់ធនាគារ និងការពង្រឹងប្រព័ន្ធសុវត្ថិភាពហិរញ្ញវត្ថុ នឹងរួមចំណែកដល់ការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការតាមដាន និងត្រួតពិនិត្យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងវិបត្តិ និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដើម្បីធានាស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងភាពធន់នៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ ។
- **ជំរុញការកសាងភាពធន់នៃបរិស្ថាន និងអាកាសធាតុ** តាមរយៈការបង្កើនសមត្ថភាពក្នុងការសម្របខ្លួនទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ដូចជាការឡើងកំដៅផែនដី និងការត្រៀមលក្ខណៈ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិផ្សេងៗ ។

៤. ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

៣៥. ដើម្បីធានាការសម្រេចបាននូវទស្សនវិស័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ចំពោះមុខ និងរយៈពេលមធ្យម ស្របតាមទិសដៅគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា ក្នុងការបន្តកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ប្រកបដោយចីរភាព, បរិយាបន្ន និងភាពធន់, ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០២៤ កំណត់យកអាទិភាពសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម÷

១. បន្តពង្រឹងសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ,

២. បន្តធានាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដើម្បីទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងរយៈពេលមធ្យមប្រកបដោយបរិយាបន្ន,

៣. បន្តដំឡើងប្រាក់បៀវត្សជូនមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ក្នុងគោលដៅលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ, បង្កើនផលិតភាពការងារ និងពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ ដោយឈរលើគោលការណ៍សមធម៌, គុណាធិបតេយ្យ និងចីរភាពថវិកា,

៤. ការបន្តស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ឱ្យស្ទុះងើបឡើងវិញ ដើម្បីបន្តបង្កើតការងារជូនប្រជាជន, ជាពិសេសស្រទាប់យុវជន, និង ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យប្រជាជនទទួលបានប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ឡើងវិញផង និងជំរុញបង្កើនចំណូលថវិកាជាតិផង,

៥. ជំរុញការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម ដើម្បីលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពសង្គម និងកសាងភាពធន់នៃសង្គមកម្ពុជា ដែលអាចឆ្លើយតបទៅនឹងគ្រោះអាសន្ន ដែលអាចកើតមានជាយថាហេតុ,

៦. ជំរុញការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស តាមរយៈការលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេសគ្រប់កម្រិត ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ពលករជំនាញ ប្រកបដោយផលិតភាពខ្ពស់ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការទីផ្សារ,

៧. បន្តជំរុញការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងកម្មវិធីកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌,

៨. បន្តជំរុញការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងការអភិវឌ្ឍបៃតង សំដៅជំរុញការតភ្ជាប់ក្នុងសេដ្ឋកិច្ច, គាំទ្រការធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព, និង

៩. បន្តគាំទ្រការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម តាមរយៈការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ការដាក់ចេញវិធានការលើកទឹកចិត្តជាក់លាក់ និងការកែលម្អបរិយាកាសធុរកិច្ច ។

៣៦. ផ្អែកលើមូលដ្ឋានក្របខណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងការវិវត្តជាក់ស្តែងនៃស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, រាជរដ្ឋាភិបាលដាក់ចេញនូវ **"គោលនយោបាយពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពចំណាយ" (Fiscal Consolidation)** នៅក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ សំដៅជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព ក្នុងបរិការណ៍នៃការចាកចេញពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ និងលើកកម្ពស់កិច្ចអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ។ ដោយឆ្នាំ ២០២៤ គឺជាឆ្នាំដំបូងនៃរាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៧, រាជរដ្ឋាភិបាលគិតគូរយ៉ាងហ្មត់ចត់លើអាទិភាពចំណាយប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ ដើម្បីបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និងលើកកម្ពស់សមត្ថភាពមន្ត្រី ពិសេស គាំទ្រដល់ការអនុវត្តកម្មវិធីគោលនយោបាយ អាទិភាពនានា ស្របពេលដែលទស្សនវិស័យនៃការប្រមូលចំណូលប្រឈមនឹងកំណើនយឺតជាងមុនវិបត្តិកូវីដ-១៩ ។

៣៧. ចំណូលចរន្ត ឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានកំណើនប្រសើរឡើងវិញ ជាមួយនឹងស្ថានភាពល្អនៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ជាពិសេស ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយគាំទ្រនានារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល សំដៅបន្តកែលម្អបរិយាកាសវិនិយោគ និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ដែលនឹងជួយជំរុញបន្ថែមទៀតនូវសកម្មភាពធុរកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្មក្នុងស្រុក ឱ្យកាន់តែមានភាពមមាញឹក និងធន់នឹងវិបត្តិ ។ ក្នុងនោះ, ចំណូលសារពើពន្ធ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តសម្រេចបានកំណើនវិជ្ជមាន ស្របតាមការបន្តរីកធំនៃមូលដ្ឋានពន្ធ ព្រមទាំងភាពល្អប្រសើរនៃការលើកកម្ពស់អនុលោមភាពអ្នកជាប់ពន្ធ ។ ការណ៍នេះ កើតចេញពីការខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងសស្រាក់សស្រាំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការពង្រឹងរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ ដែលជាចលករដ៏សំខាន់ក្នុងការជួយឱ្យចំណូលជារួម បន្តមានកំណើន ។ ជាមួយគ្នានេះ, ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ក៏ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តងើបឡើងវិញក្នុងអត្រាកំណើនខ្ពស់ ស្របតាមការរំពឹងទុកនៃការវិលត្រឡប់មកវិញនូវសកម្មភាពក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ព្រមទាំងការបន្តខិតខំពង្រឹងការកៀរគរចំណូលពីប្រភពនានា ដែលនៅមានសក្តានុពលខ្ពស់ ។

៣៨. ជាក់ស្តែង, ភាពល្អប្រសើរនៃការប្រមូលចំណូលជាតិ នឹងរួមចំណែកមួយផ្នែកធំ ក្នុងការទ្រទ្រង់ទ្រនាប់ថវិកាកម្ពុជា ក៏ដូចជាពង្រឹងភាពជាម្ចាស់ និងឯករាជ្យភាពរបស់កម្ពុជា សម្រាប់បំពេញតម្រូវការចំណាយ ដែលមិនបានគ្រោងទុក និងតម្រូវការចាំបាច់ផ្សេងៗទៀត ដូចជាការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តនានា ដើម្បីចូលរួមកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះសេដ្ឋកិច្ច ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការប្រមូលចំណូល អាចនឹងជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន រួមមាន÷ (១). ភាពមានកម្រិតនៃការតាមដាន និងវាយតម្លៃឱ្យច្បាស់លាស់ លើការអនុវត្តគោលនយោបាយលើកទឹកចិត្ត និងគោលនយោបាយអនុគ្រោះពន្ធនានា ដែលធ្វើឱ្យមានការបាត់បង់នូវប្រភពចំណូលសំខាន់ៗ, (២). មូលដ្ឋានយកពន្ធ និងអនុលោមភាពអ្នកបង់ពន្ធ នៅមានកម្រិត ជាពិសេស ក្នុងសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ, (៣). ភាពមានកម្រិតនៃការអនុវត្តតាមបទប្បញ្ញត្តិនានា ក្នុងការគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ដោយសារបញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងភាពមានកម្រិតនៃប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និង (៤). ភាពមានកម្រិតនៃប្រសិទ្ធភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងការប្រមូលចំណូលសារពើពន្ធ និងបញ្ហាអភិបាលកិច្ច ជាដើម ។

៣៩. ក្របខណ្ឌចំណាយសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវបានគិតគូរយ៉ាងហ្មត់ចត់ សំដៅលើកកម្ពស់កិច្ចអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ក្នុងបរិការណ៍នៃការចាកចេញពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ជាទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រ, គោលនយោបាយ

ចំណាយសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៤ នឹងផ្តោតលើទិដ្ឋភាព ៣ សំខាន់ៗ រួមមាន៖ ផ្នែកស្ថាប័ន, សង្គម និង សេដ្ឋកិច្ច ដែលមានកម្មវិធីគោលនយោបាយអាទិភាពចំនួន ៦ រួមមាន៖

១. ការបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់មន្ត្រីរាជការ និងបន្ថែមការលើកទឹកចិត្តចំពោះមន្ត្រីដែលមានគុណវុឌ្ឍិ តាមរយៈការដំឡើងបៀវត្ស និងកម្មវិធីពង្រឹងសមត្ថភាពជំនាញមន្ត្រីរាជការ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវប្រសិទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្តការងារ,

២. ការបន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមចំគោលដៅ តាមរយៈការធ្វើស្ថាប័នូបនីយកម្មគ្រប់គ្រងឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ព្រមទាំងពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់ ដើម្បីលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជនចាស់ជរា និងងាយរងគ្រោះ ព្រមទាំងនិយោជិត ដែលស្ថិតនៅក្រៅប្រព័ន្ធ,

៣. ការបន្តអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស តាមរយៈការលើកកម្ពស់ ទាំងការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ ឱ្យស្របតាមតម្រូវការទីផ្សារការងារ,

៤. ការបង្កើនការវិនិយោគក្នុងវិស័យដែលជាប្រភពកំណើនថ្មី និងមានសក្តានុពលសេដ្ឋកិច្ច និងផលិតភាពខ្ពស់ ដែលនឹងរួមចំណែកទ្រទ្រង់ដល់ចីរភាព, ភាពធន់ និងបរិយាប័ន្ន នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច,

៥. ការបង្កើនការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងបៃតង ស្របតាមការដាក់ចេញក្នុងក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥, និង

៦. ការពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែង និងពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងវិស័យសក្តានុពលនានា រួមមាន វិស័យកសិកម្ម, ដឹកជញ្ជូន និងឡូជីស្ទីក និង សហគ្រាសធុនតូចនិងមធ្យម (SMEs) ដែលជាចន្ទល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។

៤០. សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤, កញ្ចប់ចំណាយវិនិយោគសាធារណៈ ត្រូវបានរៀបចំប្រកបដោយភាពប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ ដែលក្នុងនោះត្រូវបានគិតគូរដល់តម្រូវការថវិកាចាំបាច់នានា ក្នុងការវិនិយោគលើមូលធនមនុស្ស, ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងបៃតង និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តដែលមានគុណភាព និងផលត្រឡប់ខ្ពស់ ព្រមទាំងចំណាយសម្រាប់ដោះស្រាយផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍នានាផងដែរ ។ ចំពោះចំណាយចរន្ត, ក្នុងនោះចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក ត្រូវបានរៀបចំឱ្យមានការដំឡើងប្រាក់បៀវត្សអប្បបរមាជូនមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ក្នុងកម្រិតខ្ពស់ជាងអត្រាអតិផរណាបន្តិច ដើម្បីលើកកម្ពស់សុខុមាលភាព និងពង្រឹងសមត្ថភាពជំនាញរបស់មន្ត្រីរាជការ ខណៈចំណាយក្រៅបន្ទុកបុគ្គលិកត្រូវបានបង្កើន ពិសេស ចំណាយមិនទាន់បែងចែក ដើម្បីផ្តល់នូវលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ដល់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៧ ក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាពថ្មីៗ និងការត្រៀមបម្រុងសម្រាប់ដោះស្រាយហានិភ័យនានា ។

៤១. ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនៃក្របខណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈខាងលើ, រាជរដ្ឋាភិបាលកំណត់គោលដៅសូចនាករហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៤ ដូចខាងក្រោម៖

- ចំណូលសរុបត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ២៣,០៧% នៃ ផសស ក្នុងនោះ៖
  - ចំណូលចរន្តត្រូវបានគ្រោងសម្រេចឱ្យបានក្នុងទំហំ ២២,៣៣% នៃ ផសស និងមានកំណើន ១១,៨% ធៀបនឹងការប៉ាន់ស្មានចំណូលចរន្តក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ឬ ១៣,៣% ធៀបនឹងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុ

ឆ្នាំ ២០២៣ ដែលក្នុងនោះ ថ្នាក់ជាតិត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបានប្រមាណ ២០,៤៦% នៃ ផសស និងថ្នាក់ក្រោមជាតិប្រមាណ ១,៨៧% នៃ ផសស ។

- ○ សម្រាប់ការប្រមូលចំណូលតាមអគ្គនាយកដ្ឋាន៖ អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា ត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ៧,៧៨% នៃ ផសស, អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ១១,៧៥% នៃ ផសស និង ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ២,៧៦% នៃ ផសស ។
- ○ ចំណូលផ្សេងៗត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបានប្រមាណ ០,៧៤% នៃ ផសស ។

- ចំណាយសរុបថវិការដ្ឋត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ២៦,២៥% នៃ ផសស ក្នុងនោះ ចំណាយសរុបថវិកាថ្នាក់ជាតិមានប្រមាណ ២៤,៤២% នៃ ផសស និងចំណាយសរុបថវិកាថ្នាក់ក្រោមជាតិប្រមាណ ២,៩៦% នៃ ផសស ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការឧបត្ថម្ភធនដល់ថ្នាក់ក្រោមជាតិ ចំនួន ១,០៥% នៃ ផសស ។
  - ○ ចំណាយចរន្តថវិការដ្ឋត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ១៨,៤៣% នៃ ផសស ដែលក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិកមានសមាមាត្រស្មើនឹង ៤១,៨% នៃចំណាយចរន្តសរុប ត្រូវជា ៧,៧០% នៃ ផសស និងចំណាយក្រៅបន្ទុកបុគ្គលិកមានសមាមាត្រស្មើនឹង ៥៨,២% នៃចំណាយចរន្តសរុប ត្រូវជា ១០,៧៣% នៃ ផសស ។
  - ○ ចំណាយមូលធនត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ៧,៨៥% នៃ ផសស ដែលក្នុងនោះ ចំណាយវិនិយោគសាធារណៈដោយហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស ត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ៣,៥១% នៃ ផសស និងចំណាយវិនិយោគសាធារណៈដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស ត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ៤,៣៤% នៃ ផសស ។

៤២. ចំណាយថ្នាក់ជាតិ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងចំណាយចរន្ត និងចំណាយមូលធនសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវបានគ្រោងវិភាជទៅតាមវិស័យ ដូចខាងក្រោម៖

១. **ចំណាយវិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ១,៩៥% នៃ ផសស សំដៅបន្តគាំទ្រការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងទំនាក់ទំនងការទូត និងការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

២. **ចំណាយវិស័យការពារជាតិ, សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៣,៨៣% នៃ ផសស សំដៅគាំទ្រការកែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌, ការលើកកម្ពស់សុខុមាលភាព និងការពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ក្នុងបុព្វហេតុធានាកិច្ចការពារជាតិ និងរក្សាសន្តិភាព និងស្ថិរភាពនយោបាយ ។

៣. **ចំណាយវិស័យសង្គមកិច្ច** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៦,៤៨% នៃ ផសស សំដៅបន្តលើកកម្ពស់គុណភាព និងពង្រីកវិសាលភាពនៃការទទួលបានសេវាសុខាភិបាល, ពង្រឹងប្រព័ន្ធសុខភាពសាធារណៈ ដែលអាច

ឆ្លើយតបនឹងគ្រោះអាសន្ននាពេលអនាគត, បន្តវិនិយោគលើគោលនយោបាយលើកកម្ពស់ការអប់រំ, ព្រមទាំងគាំទ្រដល់ការអនុវត្តក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម ឆ្នាំ ២០១៦-២០២៥, គោលនយោបាយជាតិ ស្តីពីការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ ឆ្នាំ ២០១៧-២០២៥, និងគោលនយោបាយអាទិភាព ផ្សេងទៀត លើផ្នែកសង្គមកិច្ច, សាសនា, វប្បធម៌ និងបរិស្ថាន ជាពិសេស ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

៤. **ចំណាយវិស័យសេដ្ឋកិច្ច** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៦,៩៩% នៃ ផសស ដោយផ្តោតសំខាន់លើការគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម, ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកាត់ដេរ ផលិតស្បែកជើង និងកាបូបកម្ពុជា ២០២២-២០២៧, យុទ្ធសាស្ត្រពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក, គោលនយោបាយជាតិស្តីពីវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ ឆ្នាំ ២០២០-២០៣០, ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥, គោលនយោបាយរដ្ឋាភិបាលឌីជីថលកម្ពុជា ២០២២-២០៣៥, គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្ម ២០២១-២០៣០, និងការអនុវត្តផែនទីចង្អុលផ្លូវស្តីពីផែនការស្តារ និងលើកស្ទួយវិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជា ក្នុងនិងក្រោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ឆ្នាំ ២០២០-២០២៥, ផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍ខេត្តសៀមរាប ឆ្នាំ ២០២១-២០៣៥ និង ផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍ខេត្តមណ្ឌលគិរី ២០២១-២០៣៥ ជាដើម ។

៥. **ចំណាយផ្សេងៗ** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៥,១៣% នៃ ផសស ដើម្បីធានាបាននូវលទ្ធភាពអន្តរាគមន៍ភ្លាមៗក្នុងការដោះស្រាយនូវបញ្ហាសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និងត្រៀមបម្រុងសម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាពនានា, ការឧបត្ថម្ភធនដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងកិច្ចការបន្ទាន់ចំពោះមុខរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដូចជាការត្រៀមបម្រុងសម្រាប់គ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ និងស្បៀងបម្រុង ។ល។ ដោយឡែក, សម្រាប់ការអនុវត្តជាក់ស្តែង, ចំណាយថវិកាដែលបានគ្រោងក្នុងផ្នែកចំណាយផ្សេងៗនេះ នឹងត្រូវវិភាជទៅតាមវិស័យទាំង ៤ ខាងលើ ស្របតាមគោលដៅនៃមុខចំណាយនីមួយៗ ។

៤៣. ដោយឈរលើមូលដ្ឋានក្របខណ្ឌចំណូល និងចំណាយខាងលើ, អតិរេកថវិកាចរន្ត សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤ នឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ៣,៨៩% នៃ ផសស និង ឱនភាពថវិកាសរុប ស្ថិតក្នុងរង្វង់ -៣,២២% នៃ ផសស (សូមពិនិត្យក្របខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៣-២០២៦ ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២) ។

៤.១ វិធានការផ្នែកចំណូល

៤៤. ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាប្រឈមនានាលើការប្រមូលចំណូល សំដៅទ្រទ្រង់ចលនការនៃការគាំទ្រចីរភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, កន្លងទៅ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានខិតខំជំរុញការអនុវត្តនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រប្រមូលចំណូល ២០១៩-២០២៣** ជាពិសេស បន្តពង្រឹង និងកែលម្អគោលនយោបាយ និងការគ្រប់គ្រងចំណូល ។ ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលដែលមានក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុជាសេនាធិការ បានគិតគូរនិងកំពុងរៀបចំ **ក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រប្រមូល**

ចំណូល ដំណាក់កាលបន្ទាប់ ក្នុងគោលដៅបន្តពង្រឹងការកៀរគរ និងគ្រប់គ្រងចំណូល រួមមានជាអាទិ៍ ការកសាងក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសម្រាប់ត្រៀមលក្ខណៈអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់ចំណេញមូលធន និងប្រាក់ចំណូលរូបវន្តបុគ្គល, ការកែលម្អគោលនយោបាយអាករពិសេស និងការសិក្សាដើម្បីរៀបចំឡើងវិញនូវប្រព័ន្ធសារពើពន្ធកម្ពុជា ដើម្បីបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធចំណូលរដ្ឋ ដែលអាចឆ្លើយតបបានទៅនឹងការវិវត្តនៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងធានាការប្រមូលចំណូលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, យុត្តិធម៌ និងសមធម៌សង្គម ។ ជាមួយគ្នានេះ, វិធានការគន្លឹះបន្ថែម ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម÷

ក. វិធានការផ្នែកពន្ធដារ

៤៥. វិធានការគន្លឹះសម្រាប់អនុវត្តក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដើម្បីបន្តការគាំទ្រសកម្មភាពនៃអាជីវកម្មក្នុងស្រុក និងរក្សាចីរភាពកំណើនចំណូល ព្រមទាំងឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាប្រឈម ដែលនឹងត្រូវអនុវត្តដោយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ រួមមាន÷

១. បន្តពង្រឹងការចុះបញ្ជីពន្ធដារ និងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មានសហគ្រាស ព្រមទាំងបន្តតាមដានការបំពេញកាតព្វកិច្ចសារពើពន្ធសម្រាប់រាល់សហគ្រាសដែលបានចុះបញ្ជីពន្ធដារ ក្នុងគោលដៅពង្រីកនូវមូលដ្ឋានពន្ធ តាមរយៈការពង្រឹងយន្តការចុះបញ្ជីសហគ្រាសថ្មី និងពង្រឹងការគ្រប់គ្រងប្រមូលចំណូលពន្ធ ក៏ដូចជាកាត់បន្ថយហានិភ័យពាក់ព័ន្ធនានា,

២. ដាក់ឱ្យអនុវត្តការប្រមូលចំណូលពន្ធលើចំណេញមូលធន,

៣. ពង្រឹងការប្រមូលចំណូលតាមវិស័យដែលនៅមានសក្តានុពល ដូចជា វិស័យសំណង់, វិស័យទូរគមនាគមន៍, វិស័យរ៉ែ, វិស័យផលិតស្រាបៀរ, ភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់ ជាដើម,

៤. ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូលពាក់ព័ន្ធនឹងអចលនទ្រព្យ ដោយធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មានអចលនទ្រព្យ, ពង្រឹងអនុលោមភាពនៃការបង់ពន្ធលើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់, និងពង្រឹងការបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រាចំពោះការលក់ ឬផ្ទេរសិទ្ធិភាគហ៊ុននៅក្នុងកិច្ចសន្យាជួលកោះ, តំបន់ឆ្នេរ និងតំបន់រមណីយដ្ឋាននានា,

៥. ពង្រឹងការប្រមូលចំណូលពន្ធ ជាពិសេសអាករលើតម្លៃបន្ថែម លើការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឌីជីថល ឬសេវាឌីជីថល ដែលធ្វើប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក,

៦. បន្តចូលរួមជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធក្នុងការរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ នៃច្រកចេញ-ចូលនៃប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណិតជាតិ (National Internet Gateway) និងប្រព័ន្ធទូទាត់ (Payment Gateway),

៧. បន្តកែលម្អ និងធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងនូវមុខងារស្នូលទាំង ៣ រួមមាន E-registration, E-filling, និង E-payment ដោយប្រើប្រាស់ថ្នាលបច្ចេកវិទ្យារួម ដែលមានភាពប្រឡាក់ក្រឡា, ស្វ័យប្រវត្តិកម្មពេញលេញ និង ផ្តល់ភាពងាយស្រួលដល់អ្នកជាប់ពន្ធ,

៨. បន្តដាក់អនុវត្តផែនការជាតិស្តីពីសវនកម្ម (National audit plan) ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណជាយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការវិភាគហានិភ័យ និងពង្រឹងការធ្វើសវនកម្មដោយផ្អែកលើកម្រិតហានិភ័យ (Risk-Based Audit), និង

៩. ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មានសហគ្រាសដែលជំពាក់បំណុលពន្ធ និងពង្រឹងយន្តការតាមដាន និងតឹងទារបំណុលពន្ធ ។

ខ. វិធានការផ្នែកគយ និងរដ្ឋាករ

៤៦. វិធានការគន្លឹះ ដែលគ្រោងនឹងដាក់ឱ្យអនុវត្តក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ ដោយអគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា នឹងផ្តោតលើគោលដៅជាអាទិភាព ដូចខាងក្រោម ÷

១. បន្តអនុវត្តការលើកទឹកចិត្តពន្ធគយ និងពង្រឹងការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិថ្មីៗ ស្របទៅនឹងការលើកទឹកចិត្តសម្រាប់វិស័យអាទិភាព ជាពិសេសសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម,

២. បន្តពិនិត្យ និងកែលម្អគោលនយោបាយពន្ធ និងអាករ សម្រាប់វិស័យអាទិភាព និងមុខទំនិញនានា ឱ្យស្របតាមតម្រូវការចាំបាច់ និងការវិវត្តនៃមុខទំនិញទាំងនោះ,

៣. បន្តធ្វើសាមញ្ញកម្ម និងទំនើបកម្មនីតិវិធីគយ និងកិច្ចប្រតិបត្តិការគយផ្សេងទៀត ស្របតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ សំដៅបង្កើនគុណភាពនៃការផ្តល់សេវា និងភាពពេញចិត្តរបស់ធុរជន,

៤. បន្តការបញ្ជ្រាបចំណេះដឹងលើនីតិវិធីគយដល់ធុរជន ដោយផ្សព្វផ្សាយមគ្គុទ្ទេសក៍គិតពន្ធ, ចំណាត់ថ្នាក់ទំនិញ និងនីតិវិធីអនុគ្រោះពន្ធក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី,

៥. បន្តការលើកទឹកចិត្តធុរជន ដែលភ្ជាប់ជាមួយកម្មវិធីធុរជនល្អបំផុត (Best Trader) និងកម្មវិធីប្រតិបត្តិករសេដ្ឋកិច្ចបានទទួលការអនុញ្ញាត (Authorized Economic Operator Program),

៦. ជំរុញការអនុវត្តនីតិវិធី ដោយពង្រឹងការងារបង្ការ, ការងារបង្ក្រាបបទល្មើសគយ និងអនុវត្តតុលាការគយចំពោះបទល្មើសគយ ដែលមិនអាចសម្រុះសម្រួលដោយរដ្ឋបាលគយ,

៧. រៀបចំដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រព័ន្ធកត់ត្រាកម្មសិទ្ធិបញ្ញា និងធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធ ដើម្បីឱ្យស្របតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ ក្នុងការប្រកួតប្រជែងស្មើភាព, ការបំពេញបែបបទបញ្ចេញទំនិញ និងប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យ,

៨. បន្តកែលម្អប្រសិទ្ធភាពការងារគ្រប់គ្រងហានិភ័យ តាមរយៈការកែលម្អវិធីសាស្ត្រ និងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យជ្រើសរើសសូចនាករហានិភ័យ,

៩. ពង្រីកវិសាលភាពនៃការអនុវត្តប្រព័ន្ធបញ្ជរតែមួយជាតិ ឈានទៅដំណាក់កាលទី ៣ និងតភ្ជាប់បញ្ជរតែមួយជាតិកម្ពុជាទៅនឹងបញ្ជរតែមួយអាស៊ាន, និង

១០. ពង្រឹងវិធានការអនុវត្ត និងសិក្សាលើការប្រមូលចំណូលលើទំនិញប្រណិត, ទំនិញប៉ះពាល់សុខភាព និងទំនិញប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន ។

គ. វិធានការផ្នែកចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ

៤៧. ដើម្បីបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងប្រមូលចំណូលពីប្រភពដែលមានសក្តានុពល, វិធានការគន្លឹះចាំបាច់ត្រូវបន្តអនុវត្ត រួមមាន÷

១. បន្តជំរុញការអនុវត្តច្បាប់, បទប្បញ្ញត្តិ, គោលការណ៍ណែនាំ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងការគ្រប់គ្រង, ការប្រើប្រាស់ និងចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ,

២. ជំរុញការរៀបចំឯកសារគោល (Blueprint) ស្តីពីការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ,

៣. ជំរុញការដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងបញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ (SARMIS) នៅរដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ,

៤. ត្រួតពិនិត្យលើការប្រមូលចំណូលសួយសារធនធានរ៉ែ ផ្អែកលើការកែសម្រួលអត្រាសួយសារលើតម្លៃផលិតផលរ៉ែ និងនីតិវិធីនៃការបង់ថ្លៃសួយសារ,

៥. បន្តតាមដាន, ត្រួតពិនិត្យ និងផ្ទៀងផ្ទាត់ការបង់ចំណូលសួយសារធនធានរ៉ែ ជាមួយនឹងបរិមាណធ្វើអាជីវកម្មជាក់ស្តែងរបស់ក្រុមហ៊ុន ដែលកំពុងប្រកបអាជីវកម្ម តាមរយៈក្រុមការងារអន្តរក្រសួង,

៦. ជំរុញការអនុវត្តការប្រមូលចំណូលពីឈ្នួលសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ដោយផ្អែកលើកិច្ចសន្យា និងគោលការណ៍គណនាថ្លៃឈ្នួលសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ,

៧. ពន្លឿនក្នុងការកែសម្រួលប្រកាសអន្តរក្រសួង អំពីការកំណត់ថ្លៃឈ្នួលដីឡើងវិញនៅតំបន់អាជ្ញាបណ្ណធនធានរ៉ែ,

៨. បន្តជំរុញការអនុវត្តការបង់ចំណូលពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងធនធានរ៉ែ តាមរយៈប្រព័ន្ធបង់ប្រាក់អេឡិចត្រូនិក និងបង់ប្រាក់រំដោះឱ្យបានទៀងទាត់ ដោយមានការធ្វើអធិការកិច្ច ពីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ,

៩. បន្តតាមដាន និងគ្រប់គ្រងចំណូលពីការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ តាមរយៈកិច្ចសន្យាជួល និងការគណនាតម្លៃជួលថ្មីផ្អែកតាមតម្លៃគិតពន្ធប្រថាប់ត្រាផ្ទេរអចលនទ្រព្យ,

១០. ដកហូតមកវិញនូវចំនួនប្រេកង់ដែលមិនប្រើប្រាស់ និងរៀបចំដាក់ដេញថ្លៃឡើងវិញ ដើម្បីកៀរគរចំណូលបន្ថែម,

១១. បន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូលពី វិស័យប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍ ដើម្បីរក្សាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពចំណូល,

១២. បន្តរៀបចំយន្តការទប់ស្កាត់កុំឱ្យមានបំណុលថ្មី និងពង្រឹងការតឹងទារបំណុល តាមរយៈគណៈកម្មការអន្តរក្រសួង, និង

១៣. បន្តពិនិត្យ និងពិភាក្សាលើការកៀរគរប្រភពចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធថ្មី ។

៤.២ ទិធានការផ្នែកចំណាយ

៤៨. ដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅរក្សាស្ថិរភាពសង្គម និងទ្រទ្រង់ការងើបឡើងវិញនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, រាជរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ត្រូវពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពថវិកា ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ ព្រមទាំងប្រតិបត្តិការ និងការឆ្លើយតបទៅនឹងទិសដៅគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីកែទម្រង់នានា តាមរយៈវិធានការសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម÷

១. បន្តអនុវត្តគោលការណ៍បង្កើនបៀវត្សជូនមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ក្នុងគោលដៅលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ, បង្កើនផលិតភាពការងារ និង ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ ដោយឈរលើគោលការណ៍សមធម៌, គុណាធិបតេយ្យ និងចីរភាពថវិកា,

២. កំណត់គោលការណ៍ក្នុងការជ្រើសរើសមន្ត្រីក្របខណ្ឌថ្មី សម្រាប់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដែលត្រូវសមាមាត្រនឹងចំនួនមន្ត្រីរាជការដែលចូលនិវត្តន៍ លើកលែងតែក្រសួងអាទិភាព,

៣. បន្តតម្រង់ធនធានថវិកាសម្រាប់វិស័យគន្លឹះ ដែលនឹងធានាឱ្យបាននូវភាពធន់រឹងមាំប្រកបដោយបរិយាបន្ន និងចីរភាព តាមរយៈការផ្តល់អាទិភាពទៅលើការពង្រឹងរដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស, ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទាំងរូបវន្ត និងឌីជីថល, ការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងការពង្រឹងប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម និងប្រព័ន្ធសុខាភិបាល,

៤. បន្តកែលម្អគុណភាព និងភាពគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា ដោយពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់ថវិកា ទៅនឹងគោលនយោបាយតាមវិស័យអាទិភាព និងបន្តពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់ផែនការលទ្ធកម្មជាមួយនឹងសំណើថវិកាប្រចាំឆ្នាំ,

៥. បន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ សំដៅធានាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដោយផ្តោតសំខាន់លើការវិនិយោគចំពោះវិស័យអាទិភាព ជាពិសេស វិស័យបង្កើនផលិតភាព, ជំរុញការតភ្ជាប់ និង លើកកម្ពស់សមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង, និង

៦. បន្តជំរុញការអនុវត្តកម្មវិធីកែទម្រង់នានា និងគោលនយោបាយអាទិភាព ដែលរួមមាន ការពង្រឹង ក). ការរៀបចំក្របខណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៤-២០២៦, ខ). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកាឆ្នាំ ២០១៨-២០២៥, គ). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងការវិនិយោគសាធារណៈ ២០១៩-២០២៥, ឃ). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ ២០២៤-២០២៨, ង). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធលទ្ធកម្មសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០១៩-២០២៥ និង ច). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឆ្នាំ ២០១៩-២០២៥ ។

៥. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

៤៩. ជារួម, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកលសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងសម្រេចបានកំណើនល្អជាមួយនឹងការថមថយអត្រាអតិផរណា ខណៈដែលឆ្នាំ ២០២៣ ជាចំណុចរបត់មួយ ដែលកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល

ធ្លាក់ចុះដល់កម្រិតទាបបំផុត ក្នុងបរិការណ៍ក្រោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិក្នុងឆ្នាំ ២០២៤ រំពឹងថានឹងសម្រេចបានក្នុងអត្រា **៦,៦%** ជាមួយនឹងអត្រាអតិផរណាស្ថិតក្នុងកម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបានក្នុងអត្រា ២,៥% និងការរក្សាបាននូវស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ ៤ ០៦៥ រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាម៉េរិក ។ កំណើនខ្ពស់ និងរឹងមាំ នេះ គាំទ្រដោយលទ្ធភាពក្នុងការសម្របខ្លួនបានទៅនឹងនិន្នាការសកល និងតំបន់ ដែលបាននិងកំពុងលេចឡើង, ការត្រៀមខ្លួនដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈម និងហានិភ័យធំៗ, ការទាក់ទាញវិនិយោគដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់, ភាព-អំណោយផលនៃទីតាំងភូមិសាស្ត្រ និងភាគលាភប្រជាសាស្ត្រកម្ពុជា, ការទាញប្រយោជន៍ពីការរីកចម្រើនយ៉ាងរហ័សនៃឌីជីថលូបនីយកម្ម, ព្រមទាំងកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីទ្វេភាគី និងពហុភាគីនានា ។

៥០. ផ្អែកលើទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចខាងលើ, ក្របខណ្ឌចំណូល-ចំណាយឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវបានរៀបចំប្រកបដោយភាពប្រយ័ត្នប្រយែងខ្ពស់ ដោយឱនភាពថវិកានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ -៣,២២% នៃ ផសស ក្នុងគោលដៅធានានូវភាពរឹងមាំ និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ជាពិសេស, ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ នឹងបន្តឈរលើគោលការណ៍÷ (១). ការពង្រឹងវិន័យ និងបង្កើនប្រសិទ្ធភាពថវិកា ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ ពោលគឺការចាយវាយឱ្យចំទិសដៅហើយផ្តោតលើតម្លៃនៃលុយ, (២). ការកែលម្អអភិបាលកិច្ច និងការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងការប្រមូលចំណូល, ការបន្តធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធចំណូល និងការផ្តល់សេវាសាធារណៈប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈ, និង (៣). ការកៀរគរលើប្រភពចំណូលដែលមានសក្តានុពល ។

៥១. រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងខិតខំពន្លឿនកម្មវិធីកែទម្រង់សំខាន់ៗ និងដាក់ចេញវិធានការកែទម្រង់មុតស្រួចបន្ថែម ព្រមទាំងវិធានការគាំទ្រជាបន្តបន្ទាប់តាមតម្រូវការជាក់ស្តែង សំដៅស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិឡើងវិញឱ្យបានឆាប់រហ័ស ដើម្បីលើកកម្ពស់ និងជំរុញវិស័យឯកជន ទាំងក្នុងសកម្មភាពធុរកិច្ច, ពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគ ក្នុងការចាប់យកកាលានុវត្តភាពថ្មីៗ ដែលកើតចេញពីការប្រែប្រួលនិន្នាការនានា ជាពិសេស ការផ្លាស់ប្តូរ និងការធ្វើពិពិធកម្មខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មតំបន់ និងសកល, និងការកើនឡើងនូវការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាជឿនលឿន និងបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលទាំងក្នុងក្របខណ្ឌប្រទេស, តំបន់ និងសកល ។ ក្នុងបរិការណ៍ដែលឆ្នាំ ២០២៤ ជាឆ្នាំដំបូងនៃអាណត្តិរបស់រាជរដ្ឋា-ភិបាល នីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តប្រកាន់ខ្ជាប់នូវការអនុវត្តគោលការណ៍ “**រក្សាសមិទ្ធផលចាស់ បង្កើតសមិទ្ធផលថ្មី**” សំដៅលើកកម្ពស់ការបន្តអភិវឌ្ឍជាតិប្រកបដោយបរិយាបន្ន, ភាពធន់ និងចីរភាព, ជាពិសេសរក្សាឱ្យបាននូវសង្គមជាតិដែលប្រជាពលរដ្ឋយើងរស់នៅក្នុងបរិយាកាសមួយប្រកបដោយវិបុលភាព និងភាពសុខដុម ។

❋❋❋✧❋❋❋

ឧបសម្ព័ន្ធទី១៖ ក្របខណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច (២០២០-២០២៦)

សូចនាករម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច	2020	2021	2022	2023 ប.	2024 ព្យ.	2025 ព្យ.	2026 ព្យ.
ផសស ថ្លៃបច្ចុប្បន្ន (ប៊ីលានរៀល)	**105,892**	**110,506**	**120,989**	**130,805**	**142,957**	**156,613**	**172,144**
ផសស សម្រាប់មនុស្សម្នាក់ (ដុល្លារអាម៉េរិក)	1,605	1,659	1,784	1,917	2,071	2,233	2,427
កំណើន ផសស ពិត (%)	**-3.1%**	**3.0%**	**5.2%**	**5.6%**	**6.6%**	**6.9%**	**7.2%**
អត្រាបរិត្តផរណា ផសស (កំណើនប្រចាំឆ្នាំ)	-0.7%	1.3%	4.1%	2.4%	2.5%	2.5%	2.5%
អត្រាអតិផរណា (កំណើនជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ)	**2.9%**	**2.9%**	**5.3%**	**2.5%**	**2.5%**	**2.5%**	**2.5%**
អត្រាប្តូរប្រាក់ (រៀល/ដុល្លារអាម៉េរិក)	4,080	4,068	4,090	4,065	4,065	4,065	4,065
ការនាំចេញ (% នៃ ផសស)	71.4%	71.9%	78.4%	77.7%	82.9%	87.3%	91.5%
ការនាំចូល (% នៃ ផសស)	-81.2%	-113.1%	-108.2%	-96.6%	-100.7%	-104.4%	-107.7%
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (% នៃ ផសស)	-9.8%	-41.4%	-29.8%	-18.8%	-17.7%	-17.1%	-16.2%
សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) (% នៃ ផសស)	**-3.4%**	**-40.1%**	**-25.6%**	**-10.7%**	**-9.6%**	**-8.6%**	**-7.6%**
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (លានដុល្លារអាម៉េរិក)	**21,334**	**20,265**	**17,805**	**19,437**	**21,285**	**23,186**	**25,768**
ចំនួនខែនៃការនាំចូល	13.4	7.4	6.1	6.9	6.6	6.4	6.2

ប្រភព៖ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (វិស័យខាងក្រៅ ឆ្នាំ ២០២២) និងការប៉ាន់ស្មាន និងការព្យាកររបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០២៣ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ ២ : ក្របខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ក. ក្របខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ២០២២-២០២៤

ផសស តាមថ្លៃចរន្តឆ្នាំ ២០២២(បណ្ដោះអាសន្ន) 120,989

ផសស តាមថ្លៃចរន្តឆ្នាំ ២០២៣(ប៉ាន់ស្មាន) 130,805

ផសស តាមថ្លៃចរន្តឆ្នាំ ២០២៤(គម្រោង) 142,957

ឯកតា៖ ប៊ីលានរៀល

ចំណូល-ចំណាយ	២០២២					២០២៣					២០២៤			
	ច្បាប់	បណ្ដោះអាសន្ន (*)	បណ្ដោះ. %២០២២ច្ប.	បណ្ដោះ. %២០២១	បណ្ដោះ. %ផសស	ច្បាប់	កែតម្រូវ	កែ. %២០២៣ច្ប.	កែ. %២០២២ប.	កែ. %ផសស	គម្រោង	%២០២៣កែ.	%២០២៣ច្ប	%ផសស
ចំណូលសរុប	32,676	35,226	107.8%	120.6%	29.12%	36,768	37,151	101.0%	105.5%	28.40%	32,976	88.8%	89.7%	23.07%
ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗ ក្រៅប្រទេស (**)	7,082	7,284	102.9%	114.1%	6.02%	7,456	7,456	100.0%	102.4%	5.70%	696	9.3%	9.3%	0.49%
ចំណូលក្នុងប្រទេសសរុប	25,594	27,942	109.2%	122.4%	23.09%	29,312	29,695	101.3%	106.3%	22.70%	32,280	108.7%	110.1%	22.58%
ចំណូលចរន្ត	24,289	27,826	114.6%	122.2%	23.00%	28,167	28,550	101.4%	102.6%	21.83%	31,916	111.8%	113.3%	22.33%
ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗ ក្នុងប្រទេស (***)	1,305	116	8.9%	204.0%	0.10%	1,145	1,145	100.0%	986.6%	0.88%	363	31.7%	31.7%	0.25%
រដ្ឋបាលកណ្ដាល														
ចំណូលចរន្ត	22,157	25,173	113.6%	123.0%	20.81%	25,564	26,108	102.1%	103.7%	19.96%	29,242	112.0%	114.4%	20.46%
ចំណូលសារពើពន្ធ	20,227	22,897	113.2%	123.8%	18.93%	23,422	23,224	99.2%	101.4%	17.75%	25,759	110.9%	110.0%	18.02%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	1,930	2,275	117.9%	115.5%	1.88%	2,143	2,883	134.6%	126.7%	2.20%	3,483	120.8%	162.6%	2.44%
ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗសរុប	8,387	7,400	88.2%	114.9%	6.12%	8,601	8,601	100.0%	116.2%	6.58%	1,060	12.3%	12.3%	0.74%
ថ្នាក់ក្រោមជាតិ														
ចំណូលចរន្ត	2,132	2,653	124.5%	115.3%	2.19%	2,603	2,443	93.9%	92.1%	1.87%	2,674	109.5%	102.8%	1.87%
ចំណូលសារពើពន្ធ	1,584	2,051	129.5%	114.6%	1.70%	2,172	1,979	91.1%	96.5%	1.51%	2,215	111.9%	102.0%	1.55%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	548	602	109.9%	117.8%	0.50%	430	464	107.8%	77.0%	0.35%	460	99.2%	106.9%	0.32%
ចំណូលតាមអង្គភាព														
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	11,411	13,984	122.5%	125.5%	11.56%	14,457	15,180	105.0%	108.6%	11.61%	16,856	111.0%	116.6%	11.79%
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	10,400	10,965	105.4%	120.0%	9.06%	11,137	10,023	90.0%	91.4%	7.66%	11,118	110.9%	99.8%	7.78%
អគ្គនាយកដ្ឋានចំណូលផ្សេងៗ	2,478	2,877	116.1%	115.9%	2.38%	2,573	3,347	130.1%	116.3%	2.56%	3,943	117.8%	153.3%	2.76%

ចំណូល-ចំណាយ	២០២២					២០២៣					២០២៤			
	ច្បាប់	បណ្ដោះអាសន្ន (*)	បណ្ដោះ. %២០២២ច្ប.	បណ្ដោះ. %២០២១	បណ្ដោះ. %ផសស	ច្បាប់	កែតម្រូវ	កែ. %២០២៣ច្ប.	កែ. %២០២២ប.	កែ. %ផសស	គម្រោង	%២០២៣កែ.	%២០២៣ច្ប	%ផសស
ចំណាយសរុប	**34,709**	**32,469**	**93.5%**	**95.0%**	**26.84%**	**39,206**	**38,747**	**98.8%**	**119.3%**	**29.62%**	**37,577**	**97.0%**	**95.8%**	**26.29%**
ចំណាយចរន្ត	20,850	20,097	96.4%	94.4%	16.61%	22,929	22,469	98.0%	111.8%	17.18%	26,351	117.3%	114.9%	18.43%
ចំណាយមូលធន	13,858	12,372	89.3%	96.1%	10.23%	16,277	16,277	100.0%	131.6%	12.44%	11,226	69.0%	69.0%	7.85%
រដ្ឋបាលកណ្ដាល														
ចំណាយចរន្ត	**19,112**	**17,914**	**93.7%**	**91.9%**	**14.81%**	**20,839**	**20,539**	**98.6%**	**114.7%**	**15.70%**	**24,211**	**117.9%**	**116.2%**	**16.94%**
ចំណាយមូលធន	**11,988**	**10,541**	**87.9%**	**93.2%**	**8.71%**	**13,904**	**13,904**	**100.0%**	**131.9%**	**10.63%**	**10,692**	**76.9%**	**76.9%**	**7.48%**
-ដោយហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	6,174	4,975	80.6%	83.0%	4.11%	7,731	7,731	100.0%	155.4%	5.91%	4,484	58.0%	58.0%	3.14%
-ដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5,813	5,566	95.7%	104.8%	4.60%	6,173	6,173	100.0%	110.9%	4.72%	6,208	100.6%	100.6%	4.34%
ថ្នាក់ក្រោមជាតិ														
ចំណាយចរន្ត	3,002	3,447	114.8%	119.8%	2.85%	3,549	3,389	95.5%	98.3%	2.59%	3,699	109.1%	104.2%	2.59%
ចំណាយមូលធន	393	393	100.0%	101.2%	0.32%	513	513	100.0%	130.5%	0.39%	535	104.3%	104.3%	0.37%
ឧបត្ថម្ភធនដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ	1,263	1,264	100.1%	117.9%	1.05%	1,459	1,459	100.0%	115.4%	1.12%	1,559	106.9%	106.9%	1.09%
អតិរេកថវិកាចរន្ត	3,439	7,729	224.8%	525.9%	6.39%	5,238	6,081	116.1%	78.7%	4.65%	5,566	91.5%	106.3%	3.89%
តម្រូវការហិរញ្ញប្បទាន	**9,114**	**4,527**	**49.7%**	**39.9%**	**3.74%**	**9,894**	**9,051**	**91.5%**	**199.9%**	**6.92%**	**6,716**	**74.2%**	**67.9%**	**4.70%**
ការទូទាត់ការខ្ចី (****)											2,115			1.48%
ឱនភាពសរុប (*****)	9,114	4,527	49.7%	39.9%	3.74%	9,894	9,051	91.5%	199.9%	6.92%	4,601	50.8%	46.5%	3.22%
ប្រភពហិរញ្ញប្បទាន	**9,114**	**4,527**	**49.7%**	**39.9%**	**3.74%**	**9,894**	**9,051**	**91.5%**	**199.9%**	**6.92%**	**6,716**	**74.2%**	**67.9%**	**4.70%**
- ហិរញ្ញប្បទាន ក្រៅប្រទេស	**7,082**	**7,284**	**102.9%**	**114.1%**	**6.02%**	**7,456**	**7,456**	**100.0%**	**102.4%**	**5.70%**	**6,276**	**84.2%**	**84.2%**	**4.39%**
វិនិយោគសាធារណៈដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5,813	5,566	95.7%	104.8%	4.60%	6,173	6,173	100.0%	110.9%	4.72%	5,579	90.4%	90.4%	3.90%
មូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកា	1,268	1,718	135.5%	160.3%	1.42%	1,283	1,283	100.0%	74.7%	0.98%	697	54.3%	54.3%	0.49%
- ហិរញ្ញប្បទាន ក្នុងប្រទេស	**2,033**	**(2,757)**	**-135.6%**	**-55.5%**	**-2.28%**	**2,439**	**1,595**	**65.4%**	**-57.9%**	**1.22%**	**440**	**27.6%**	**18.0%**	**0.31%**
ការបោះផ្សាយមូលបត្ររដ្ឋ											440			0.31%
ប្រាក់បញ្ញើរាជរដ្ឋាភិបាល ((+) ប្រើប្រាស់/ (-) សន្សំ)	2,033	(2,757)	-135.6%	-55.5%	-2.28%	2,439	1,595	65.4%	-57.9%	1.22%	-	0.0%	0.0%	0.00%

សម្គាល់ ÷

(*) ទិន្នន័យប្រព័ន្ធ FMIS ត្រឹមថ្ងៃទី ០៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០២៣ សម្រាប់ចំណូលប្រមូលដោយអគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងប្រើប្រាស់ទិន្នន័យអនឡាញសម្រាប់ ចំណូលប្រមូលដោយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

(**) ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗក្រៅប្រទេស ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៤ គិតបញ្ចូលតែហិរញ្ញប្បទាន ឥតសំណងពីក្រៅប្រទេសប៉ុណ្ណោះ

(***) ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗក្នុងប្រទេស ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៤ ពុំគិតបញ្ចូលចំណូលពីការបោះផ្សាយមូលបត្ររដ្ឋទៀតទេ

(****) ការទូទាត់ការខ្ចី ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៤ ពុំត្រូវបានកត់ត្រាជាចំណាយមូលធនទៀតនោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវបានកត់ត្រាជាតម្រូវការហិរញ្ញប្បទាន

(*****) ឱនភាពសរុប ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវបានគណនាដោយ ចំណូលសរុប ដកនឹង ចំណាយសរុប

ខ. ក្របខណ្ឌចំណូល-ចំណាយរយៈពេលមធ្យម ២០២៣-២០២៦

ប៊ីលានរៀល	**2022 ប. (*)**	**2023 ច្ប.**	**2023 កែ.**	**2024 ព្យ.**	**2025 ព្យ.**	**2026 ព្យ.**
<u>ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិកជា %នៃចំណាយចរន្តសរុប</u>	<u>47.7%</u>	<u>45.5%</u>	<u>46.4%</u>	<u>41.8%</u>	<u>39.5%</u>	<u>38.5%</u>
I ចំណូលសរុប	**35,226**	**36,768**	**37,151**	**32,976**	**37,490**	**42,190**
I.1 ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗក្រៅប្រទេស (**)	**7,284**	**7,456**	**7,456**	**696**	**631**	**534**
I.2 ចំណូលក្នុងស្រុក	**27,942**	**29,312**	**29,695**	**32,280**	**36,858**	**41,656**
ចំណូលចរន្តសរុប	*27,826*	*28,167*	*28,550*	*31,916*	*36,385*	*41,179*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	10,965	11,137	10,023	11,118	12,512	14,084
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	13,984	14,457	15,180	16,856	19,473	22,049
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	2,877	2,573	3,347	3,943	4,400	5,046
ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗក្នុងប្រទេស (***)	*116*	*1,145*	*1,145*	*363*	*473*	*478*
II. ចំណាយសរុប	**32,469**	**39,206**	**38,747**	**37,577**	**42,324**	**46,533**
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	**20,097**	**22,929**	**22,469**	**26,351**	**29,482**	**32,073**
បន្ទុកបុគ្គលិក	9,592	10,435	10,435	11,009	11,637	12,346
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	10,505	12,494	12,034	15,342	17,845	19,726
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	**12,372**	**16,277**	**16,277**	**11,226**	**12,842**	**14,460**
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេសសរុប	5,368	8,244	8,244	5,019	6,473	7,690
ការទូទាត់ប្រាក់កម្ចី (****)	1,438	1,860	1,860	-	-	-
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5,566	6,173	6,173	6,208	6,370	6,770
III. អតិរេកចរន្ត	**7,729**	**5,238**	**6,081**	**5,566**	**6,903**	**9,106**
IV. ឱនភាព/អតិរេកសរុប (*****)	**(4,527)**	**(9,894)**	**(9,051)**	**(4,601)**	**(4,834)**	**(4,343)**
កំណើនប្រចាំឆ្នាំ	**2022ប./ 2021**	**2023ច្ប./ 2022ប.**	**2023កែ./ 2022ប.**	**2024ព្យ.**	**2025ព្យ.**	**2026ព្យ.**
I ចំណូលសរុប	**20.6%**	**4.4%**	**5.5%**	**-11.2%**	**13.7%**	**12.5%**
I.1 ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗក្រៅប្រទេស (**)	**14.1%**	**2.4%**	**2.4%**	**-90.7%**	**-9.3%**	**-15.5%**
I.2 ចំណូលក្នុងស្រុក	**22.4%**	**4.9%**	**6.3%**	**8.7%**	**14.2%**	**13.0%**
ចំណូលចរន្តសរុប	*22.2%*	*1.2%*	*2.6%*	*11.8%*	*14.0%*	*13.2%*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	20.0%	1.6%	-8.6%	10.9%	12.5%	12.6%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	25.5%	3.4%	8.6%	11.0%	15.5%	13.2%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	15.9%	-10.6%	16.3%	17.8%	11.6%	14.7%
ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេងៗក្នុងប្រទេស (***)	*104.0%*	*886.6%*	*886.6%*	*-68.3%*	*30.2%*	*1.0%*
II. ចំណាយសរុប	**-5.0%**	**20.7%**	**19.3%**	**-3.0%**	**12.6%**	**9.9%**
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	**-5.6%**	**14.1%**	**11.8%**	**17.3%**	**11.9%**	**8.8%**
បន្ទុកបុគ្គលិក	3.8%	8.8%	8.8%	5.5%	5.7%	6.1%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	-12.9%	18.9%	14.6%	27.5%	16.3%	10.5%
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	**-3.9%**	**31.6%**	**31.6%**	**-31.0%**	**14.4%**	**12.6%**
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេសសរុប	*-15.9%*	*53.6%*	*53.6%*	*-39.1%*	*29.0%*	*18.8%*
ការទូទាត់ប្រាក់កម្ចី (****)	21.5%	29.3%	29.3%	-100.0%		
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	4.8%	10.9%	10.9%	0.6%	2.6%	6.3%

ផលធៀបនឹងផ.ស.ស	**2022 បណ្ដោះ.**	**202៣ ច្បា.**	**202៣ កែ.**	**202៤ ព្យ.**	**202៥ ព្យ.**	**202៦ ព្យ.**
I ចំណូលសរុប	**29.12%**	**28.11%**	**28.40%**	**23.07%**	**23.94%**	**24.51%**
I.1 ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេង ៗ ក្រៅប្រទេស (**)	**6.02%**	**5.70%**	**5.70%**	**0.49%**	**0.40%**	**0.31%**
I.2 ចំណូលក្នុងស្រុក	**23.09%**	**22.41%**	**22.70%**	**22.58%**	**23.53%**	**24.20%**
ចំណូលចរន្តសរុប	*23.00%*	*21.53%*	*21.83%*	*22.33%*	*23.23%*	*23.92%*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	9.06%	8.51%	7.66%	7.78%	7.99%	8.18%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	11.56%	11.05%	11.61%	11.79%	12.43%	12.81%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	2.38%	1.97%	2.56%	2.76%	2.81%	2.93%
ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេង ៗ ក្នុងប្រទេស (***)	*0.10%*	*0.88%*	*0.88%*	*0.25%*	*0.30%*	*0.28%*
II. ចំណាយសរុប	**26.84%**	**29.97%**	**29.62%**	**26.29%**	**27.02%**	**27.03%**
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	**16.61%**	**17.53%**	**17.18%**	**18.43%**	**18.82%**	**18.63%**
បន្ទុកបុគ្គលិក	7.93%	7.98%	7.98%	7.70%	7.43%	7.17%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	8.68%	9.55%	9.20%	10.73%	11.39%	11.46%
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	**10.23%**	**12.44%**	**12.44%**	**7.85%**	**8.20%**	**8.40%**
ហិរញ្ញប្បទាន ក្នុងប្រទេសសរុប	*4.44%*	*6.30%*	*6.30%*	*3.51%*	*4.13%*	*4.47%*
ការទូទាត់ប្រាក់កម្ចី (****)	1.19%	1.42%	1.42%	0.00%	0.00%	0.00%
ហិរញ្ញប្បទាន ក្រៅប្រទេស	4.60%	4.72%	4.72%	4.34%	4.07%	3.93%
III. អតិរេកចរន្ត	**6.39%**	**4.00%**	**4.65%**	**3.89%**	**4.41%**	**5.29%**
IV. ឱនភាព/អតិរេកសរុប (*****)	**-3.74%**	**-7.56%**	**-6.92%**	**-3.22%**	**-3.09%**	**-2.52%**

សម្គាល់ ÷

(*) ទិន្នន័យប្រព័ន្ធ FMIS ត្រឹមថ្ងៃទី ០៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០២៣ សម្រាប់ចំណូលប្រមូលដោយអគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងប្រើប្រាស់ទិន្នន័យអនឡាញសម្រាប់ ចំណូលប្រមូលដោយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

(**) ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេង ៗ ក្រៅប្រទេស ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៤ គិតបញ្ចូលតែហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងពីក្រៅប្រទេសប៉ុណ្ណោះ

(***) ចំណូលមូលធន/ចំណូលផ្សេង ៗ ក្នុងប្រទេស ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៤ ពុំគិតបញ្ចូលចំណូលពីការបោះផ្សាយមូលបត្ររដ្ឋទៀតទេ

(****) ការទូទាត់ការខ្ចី ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៤ ពុំត្រូវបានកត់ត្រាជាចំណាយមូលធនទៀតនោះទេ

(*****) ឱនភាពសរុប ចាប់ពីឆ្នាំ ២០២៤ ត្រូវបានគណនាដោយ ចំណូលសរុប ដកនឹង ចំណាយសរុប

គ. ចំណាយតាមវិស័យរយៈពេលមធ្យម ២០២៣-២០២៦

ចំណាយតាមវិស័យ (ប៊ីលានរៀល)	2023 ច្បា.	2023 ប៉ាន់.	2024 គ្រ.	2025 គ្រ.	2026 គ្រ.
1. ចំណាយសរុបតាមវិស័យ	**39,206**	**38,747**	**37,577**	**42,324**	**46,533**
1.1 ចំណាយថ្នាក់ជាតិ	**36,604**	**36,304**	**34,903**	**39,454**	**43,321**
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**3,079**	**3,656**	**2,843**	**3,111**	**3,325**
ចំណាយចរន្ត	2,841	3,417	2,657	2,920	3,122
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*762*	*762*	*794*	*823*	*859*
ចំណាយមូលធន	238	238	186	191	203
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	-	-	-	-	-
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**5,216**	**5,225**	**5,470**	**5,751**	**6,099**
ចំណាយចរន្ត	5,102	5,111	5,435	5,715	6,062
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*4,184*	*4,184*	*4,456*	*4,690*	*4,989*
ចំណាយមូលធន	114	114	34	35	36
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*30*	*84*	*34*	*35*	*36*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	**8,990**	**9,814**	**9,265**	**10,129**	**11,142**
ចំណាយចរន្ត	7,927	8,752	8,680	9,518	10,487
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*4,028*	*4,028*	*4,227*	*4,506*	*4,788*
ចំណាយមូលធន	1,062	1,062	585	611	655
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*130*	*130*	*150*	*165*	*182*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**7,046**	**7,050**	**9,987**	**11,553**	**13,682**
ចំណាយចរន្ត	1,582	1,586	1,631	1,709	1,792
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*581*	*581*	*604*	*636*	*669*
ចំណាយមូលធន	5,464	5,464	8,356	9,844	11,890
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*545*	*545*	*2,769*	*4,111*	*5,797*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	**12,273**	**10,559**	**7,339**	**8,910**	**9,074**
ចំណាយចរន្ត	3,387	1,673	5,808	7,323	8,041
ចំណាយមូលធន	8,886	8,886	1,530	1,587	1,033
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*7,026*	*7,026*	*1,530*	*1,587*	*1,033*
1.2 ចំណាយថ្នាក់ក្រោមជាតិ	**4,062**	**3,902**	**4,234**	**4,654**	**5,256**

កំណើនប្រចាំឆ្នាំ	2023 ច្ប./ 2022 ប.	2023 ប៉ាន់./ 2022 ប.	2024 គ្រ.	2025 គ្រ.	2026 គ្រ.
1. ចំណាយសរុបតាមវិស័យ	**20.7%**	**19.3%**	**-3.0%**	**12.6%**	**9.9%**
1.1 ចំណាយថ្នាក់ជាតិ	**22.4%**	**21.4%**	**-3.9%**	**13.0%**	**9.8%**
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**15.7%**	**37.4%**	**-22.2%**	**9.4%**	**6.9%**
ចំណាយចរន្ត	14.4%	37.6%	-22.3%	9.9%	6.9%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*7.6%*	*7.6%*	*4.2%*	*3.6%*	*4.3%*
ចំណាយមូលធន	34.0%	34.0%	-21.9%	2.6%	6.3%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	-	-	-	-	-
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**6.9%**	**7.1%**	**4.7%**	**5.1%**	**6.1%**
ចំណាយចរន្ត	6.8%	7.0%	6.3%	5.2%	6.1%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*7.7%*	*7.7%*	*6.5%*	*5.3%*	*6.4%*
ចំណាយមូលធន	9.4%	9.4%	-69.8%	3.0%	3.0%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*32.7%*	*270.2%*	*-59.0%*	*3.0%*	*3.0%*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	**10.6%**	**20.7%**	**-5.6%**	**9.3%**	**10.0%**
ចំណាយចរន្ត	10.9%	22.4%	-0.8%	9.7%	10.2%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*10.5%*	*10.5%*	*4.9%*	*6.6%*	*6.3%*
ចំណាយមូលធន	8.1%	8.1%	-45.0%	4.5%	7.3%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*18.2%*	*18.2%*	*15.4%*	*10.0%*	*10.0%*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**18.2%**	**18.3%**	**41.7%**	**15.7%**	**18.4%**
ចំណាយចរន្ត	4.4%	4.7%	2.8%	4.8%	4.8%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*1.4%*	*1.4%*	*4.0%*	*5.4%*	*5.2%*
ចំណាយមូលធន	22.9%	22.9%	52.9%	17.8%	20.8%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*-86.0%*	*-86.0%*	*408.1%*	*48.5%*	*41.0%*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	**48.5%**	**27.8%**	**-30.5%**	**21.4%**	**1.8%**
ចំណាយចរន្ត	70.0%	-16.0%	247.1%	26.1%	9.8%
ចំណាយមូលធន	41.7%	41.7%	-82.8%	3.7%	-34.9%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*63.3%*	*63.3%*	*-78.2%*	*3.7%*	*-34.9%*
1.2 ចំណាយថ្នាក់ក្រោមជាតិ	**5.8%**	**1.6%**	**8.5%**	**9.9%**	**12.9%**

ផលធៀបនៃផ.ស.ស	2023 ច្ប.	2023 ប៉ាន់.	2024 គ្រ.	2025 គ្រ.	2026 គ្រ.
1.1 ចំណាយថ្នាក់ជាតិ	**27.98%**	**27.75%**	**24.42%**	**25.19%**	**25.17%**
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**2.35%**	**2.79%**	**1.99%**	**1.99%**	**1.93%**
ចំណាយចរន្ត	2.17%	2.61%	1.86%	1.86%	1.81%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*0.58%*	*0.58%*	*0.56%*	*0.53%*	*0.50%*
ចំណាយមូលធន	0.18%	0.18%	0.13%	0.12%	0.12%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.00%*	*0.00%*	*0.00%*	*0.00%*	*0.00%*
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**3.99%**	**3.99%**	**3.83%**	**3.67%**	**3.54%**
ចំណាយចរន្ត	3.90%	3.91%	3.80%	3.65%	3.52%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*3.20%*	*3.20%*	*3.12%*	*2.99%*	*2.90%*
ចំណាយមូលធន	0.09%	0.09%	0.02%	0.02%	0.02%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.02%*	*0.06%*	*0.02%*	*0.02%*	*0.02%*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	**6.87%**	**7.50%**	**6.48%**	**6.47%**	**6.47%**
ចំណាយចរន្ត	6.06%	6.69%	6.07%	6.08%	6.09%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*3.08%*	*3.08%*	*2.96%*	*2.88%*	*2.78%*
ចំណាយមូលធន	0.81%	0.81%	0.41%	0.39%	0.38%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.10%*	*0.10%*	*0.10%*	*0.11%*	*0.11%*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**5.39%**	**5.39%**	**6.99%**	**7.38%**	**7.95%**
ចំណាយចរន្ត	1.21%	1.21%	1.14%	1.09%	1.04%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*0.44%*	*0.44%*	*0.42%*	*0.41%*	*0.39%*
ចំណាយមូលធន	4.18%	4.18%	5.85%	6.29%	6.91%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.42%*	*0.42%*	*1.94%*	*2.62%*	*3.37%*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	**9.38%**	**8.07%**	**5.13%**	**5.69%**	**5.27%**
ចំណាយចរន្ត	2.59%	1.28%	4.06%	4.68%	4.67%
ចំណាយមូលធន	6.79%	6.79%	1.07%	1.01%	0.60%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*5.37%*	*5.37%*	*1.07%*	*1.01%*	*0.60%*
1.2 ចំណាយថ្នាក់ក្រោមជាតិ	**3.11%**	**2.98%**	**2.96%**	**2.97%**	**3.05%**